

СЛОВАЧЧИНА ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА

Підсумковий звіт | Листопад 2024

Regional Refugee Response
for the Ukraine Situation

SEIS БУВ РЕАЛІЗОВАНИЙ В РАМКАХ:

Оцінка була розроблена міжвідомчою робочою групою SEIS на чолі з УВКБ ООН

Впровадження та збір даних було здійснено:

Аналіз проводився:

Зміст

Зміст	3
Список скорочень	4
Географічні класифікації	4
Перелік рисунків, таблиць і карт	5
КОРОТКИЙ ВИКЛАД.....	6
ОГЛЯД РЕЗУЛЬТАТІВ.....	7
ВСТУП.....	8
Передумови	8
Цілі	8
Географічне охоплення.....	9
МЕТОДОЛОГІЯ	9
Вибірка та репрезентативність	9
Збір даних.....	10
Аналіз даних	11
Обмеження	11
ВИСНОВКИ	12
Профілі респондентів і домогосподарств	12
Освіта	14
Захист.....	16
Захист дітей.....	18
Гендерно зумовлене насильство	20
Соціально-економічна інтеграція та засоби до існування.....	21
Здоров'я, психічне здоров'я та психосоціальна підтримка	24
Попередження сексуальної експлуатації та насильства.....	26
Проживання	27
ВИСНОВКИ	30

ФОТО ОБКЛАДИНКИ:

Жиліна, Словаччина. Діти-біженці в Жиліні беруть участь у гуртках мистецтва та ремесел, організованих Українським домом, які надають терапевтичну допомогу, сприяють емоційному зціленню та допомагають їм будувати стосунки у новому середовищі.

© УВКБ ООН/Мартіна Матейова

Список скорочень

ПППЛ	Підзвітність перед постраждалими людьми
ВГР	Вік, гендер і різноманітність
ЗД	Захист дітей
EUR	Євро
ФГД	Фокус-групова дискусія (фокус-група)
ГЗН	Гендерно зумовлене насильство
СЛ	Сімейний лікар
ДГ	Домогосподарство
МПК	Міжвідомчий постійний комітет
ІД	Ідентифікаційний документ
МОМ	Міжнародна організація з міграції
ПДВВ	Питання з декількома варіантами відповідей
ПЗПСП	Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка
NEET	Особи, що не навчаються, не працюють та не проходять підготовку
НУО	Неурядова організація
ЗВСЕН	Захист від сексуальної експлуатації та насильства
КФУСБ	Координаційний форум у справах біженців
RCSI	Індекс скорочених стратегій подолання труднощів
ПРНПБ	План реагування на потреби біженців
SEIS	Дослідження соціально-економічного становища
ТЗ	Тимчасовий захист
ООН	Організація Об'єднаних Націй
УВКБ ООН	Управління Верховного комісара ООН у справах біженців
ЮНІСЕФ	Дитячий фонд ООН
КНЗВГ	Короткий набір запитань Вашингтонської групи
РГ/РПГ	Робоча група/робоча підгрупа
ВПП	Всесвітня продовольча програма
ВООЗ	Всесвітня організація охорони здоров'я

Географічні класифікації

Словаччина поділена на 8 адміністративних регіонів (словацькою «Kraje» – «край»), що представляють найвищий рівень адміністративно-територіального устрою. Кожен край складається з низки округів (словацькою «Okres» – «округ»), що представляють другий адміністративний рівень. Загалом у країні налічується 79 округів.

Перелік рисунків, таблиць і карт

Рисунки

Рисунок 1: Частка членів домогосподарств за віковими групами та статтю	12
Рисунок 2: Частка домогосподарств за типологією - вік/склад	12
Рисунок 3: Частка домогосподарств за типологією стать/склад	12
Рисунок 4: Частка членів домогосподарств з інвалідністю за віковими групами	13
Рисунок 5: Частка домогосподарств за потребами	13
Рисунок 6: Частка домогосподарств за віковими групами <18 та статтю	14
Рисунок 7: Частка дітей шкільного віку, які відвідували школу у 2023-24 навчальному році	14
Рисунок 8: Частка дітей шкільного віку, які займаються дистанційним або онлайннавчанням у 23-24 навчальному році	14
Рисунок 9: Частка дітей шкільного віку, які за повідомленням мають намір зарахуватися до системи освіти на рік 2024-25	15
Рисунок 10: Частка домогосподарств за обізнаністю про послуги захисту [пдвв]	16
Рисунок 11: Частка домогосподарств за сприйняттям ворожої поведінки	16
Рисунок 12: Частка домогосподарств, що повідомили про труднощі в доступі до інформації	17
Рисунок 13: Частка домогосподарств за переважними засобами надання зворотного зв'язку (пдвв)	17
Рисунок 14: Частка домогосподарств за переважними засобами отримання інформації (пдвв)	17
Рисунок 15: Частка домогосподарств занепокоєних ризиками, з якими стикаються хлопці та дівчата	18
Рисунок 16: Частка домогосподарств за повідомленою обізнаністю про те, куди повідомляти про випадки насильства щодо дітей	19
Рисунок 17: Частка домогосподарств за проблемами безпеки та захисту, з якими стикаються чоловіки	20
Рисунок 18: Частка домогосподарств за проблемами безпеки та захисту, з якими стикаються жінки	20
Рисунок 19: Частка домогосподарств за розумінням бар'єрів у доступі до послуг з протидії гн	20
Рисунок 20: Частка домогосподарств за найвищим досягнутим рівнем освіти	21
Рисунок 21: Частка членів домогосподарств працездатного віку за видами діяльності	22
Рисунок 22: Частка членів домогосподарства працездатного віку, які стикаються з труднощами у пошуку роботи в словаччині	22
Рисунок 23: Частка членів домогосподарства за основними видами діяльності до виїзду з України	22
Рисунок 24: Частка домогосподарств за індикатором rcsi	23
Рисунок 25: Частка домогосподарств за наявністю особи з хронічним захворюванням за віковими категоріями	24
Рисунок 26: Частка домогосподарств з особою, яка має потребу в медичній допомозі	25
Рисунок 27: Частка домогосподарств з особою, яка має проблеми з психічним здоров'ям та психосоціальними проблемами	25
Рисунок 28: Частка домогосподарств за рівнем задоволення роботою працівниками гуманітарних організацій	26
Рисунок 29: Частка домогосподарств за типом житла	27
Рисунок 30: Частка домогосподарств за умовами проживання в поточному житлі	27
Рисунок 31: Частка домогосподарств за умовами проживання	27
Рисунок 32: Частка домогосподарств за фінансовими труднощами при проживанні	28
Рисунок 33: Частка домогосподарств за планом короткострокового проживання	28
Рисунок 34: Частка домогосподарств без плану короткострокового проживання, які зазнають тиску щодо виїзду	28

Таблиці

Таблиця 1: Методологія вибірки	10
--------------------------------	----

карти

Карта 1: Географічний розподіл вибірки	9
Карта 2: Частка домогосподарств за регіонами походження в Україні	13

Короткий виклад

За повідомленнями, з 24 лютого по листопад 2024 року з України виїхало понад 6,7 мільйона біженців.¹ З них понад 2,8 мільйона осіб перетнули кордон між Україною та Словачкою Республікою² (далі – Словаччина). Понад 158 000 осіб подали заяви на отримання тимчасового захисту (ТЗ) у Словаччині, і на момент написання цього звіту було видано близько 130 000 біженців отримали статус особи, якій надається ТЗ.³ Більшість тих, хто прибув і залишився в Словаччині, становлять жінки (49%) та діти (31%), а також люди похилого віку, включаючи осіб з інвалідністю, які стикаються з особливими проблемами та вразливістю, що призводить до постійної потреби в допомозі та підтримці. Крім того, враховуючи непередбачувану безпеку та гуманітарну ситуацію в Україні, очікується, що переміщення населення триватиме протягом 2025 року, і нові прибулі українці, які шукають безпеки та захисту в Словаччині, приєднаються до тих, хто прибув раніше.

Наявність повних і точних даних має ключове значення для планування, реалізації та оцінки програм і заходів, а також для підтримки гуманітарного реагування на основі фактичних даних з метою більш ефективного задоволення потреб біженців. У зв'язку з цим Координаційний форум у справах біженців Словаччини (КФУСБ), консультуючись з іншими суб'єктами та зацікавленими сторонами, залученими до реагування на проблеми біженців у Словаччині, а також КФУСБ в інших країнах регіону, що приймають біженців, провели дослідження соціально-економічного становища у Словаччині (SEIS 2024).

SEIS – це спільний процес, який використовується для визначення найбільш нагальних потреб конкретної групи населення в різних секторах, таких як захист, охорона здоров'я, освіта, житло та засоби до існування. SEIS є міжвідомчим продуктом, розробленим відповідно до цілей Регіонального плану реагування на ситуацію з біженцями в Україні, і, зокрема, на підтримку міжвідомчого Плану реагування на потреби біженців (ПРНПБ) в Словаччині. ПРНПБ є міжвідомчим багатосекторальним інструментом планування та координації під керівництвом УВКБ ООН. У Словаччині ПРНПБ доповнює зусилля Уряду та ґрунтується на колективній і скоординованій роботі гуманітарних організацій, волонтерських груп та інших місцевих організацій, що реагують на потреби біженців з України.⁴

Дослідження SEIS 2024 у Словаччині було очолено Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) у Словаччині, і його розробкою та проведенням займалася міжвідомча робоча група за участю технічних координаторів від УВКБ ООН,

МОМ, ЮНІСЕФ та ВООЗ (Всесвітньої організації охорони здоров'я). Ця робоча група виконувала роль консультативної групи для забезпечення міжвідомчого та міжсекторального характеру цього заходу та його ефективної реалізації в Словаччині, спираючись на технічний досвід і знання кожного члена групи в конкретних сферах на етапах розробки та реалізації, а також консультуючись з усіма галузевими робочими групами координаційного форуму у справах біженців (КФУСБ) в Словаччині⁵ та іншими відповідними суб'єктами. УВКБ ООН разом зі своїм партнером – Словачкою гуманітарною радою (СГР) та МОМ – підтримали реалізацію проекту, залучивши обліковців до збору даних по всій країні. Інститут з дослідження соціальних комунікацій Академії наук Словаччини забезпечив експертну допомогу в аналізі даних.

Оцінка проводилася в період з травня по липень 2024 року на основі кількісного підходу, який охопив 874 домогосподарства (ДГ) по всій країні, що представляє загалом 1 835 членів домогосподарств з числа біженців. Первинні дані були зібрані за допомогою структурованого опитування, яке включало багатогалузеві питання, що стосуються як окремих осіб, так і домогосподарств, доповнені якісними висновками, отриманими під час обговорень у фокус-групах. Опитувальник був розроблений міжвідомчою робочою групою у співпраці з галузевими робочими групами координаційного форуму у справах біженців (КФУСБ) в Словаччині.

Попередні висновки дослідження соціально-економічного становища в Словаччині (SEIS 2024) вже були використані партнерами по ПРНПБ під час планування на 2025-2026 роки, а також для інформування про поточну роботу партнерів та інших зацікавлених сторін. Підсумковий звіт буде використовуватися як керівництво для подальшої підтримки реалізації гуманітарного втручання по всій Словаччині протягом 2025 року, забезпечуючи більш цілеспрямований підхід і дозволяючи визначати пріоритети, якщо це буде необхідно. Цей звіт підготовлено відповідно до зобов'язань Великої угоди щодо поліпшення гармонізації та координації заходів з оцінювання.

У цьому звіті представлені загальні потреби біженців з України, які виїхали до Словаччини через конфлікт, що триває в країні їхнього походження. Аналіз даних оцінки представлений у розрізі секторів і підсекторів, з узагальненням демографічних даних вибірки оцінки та включенням наскрізних показників щодо підзвітності перед постраждалими людьми⁶ (ПППЛ) та захисту від сексуальної експлуатації та насильства (ЗВСЕН).

¹ Інформаційний портал УВКБ ООН: [online](#)

² Інформаційний портал УВКБ ООН у Словаччині: [online](#)

³ Офіційні дані, надані Міністерством внутрішніх справ: [online](#)

⁴ Під терміном «біженці з України» маються на увазі громадяни України, а також громадяни третіх країн, які залишили Україну з 24 лютого 2022 року і потребують міжнародного захисту, у тому числі особи без громадянства або особи, які перебувають під ризиком втрати громадянства.

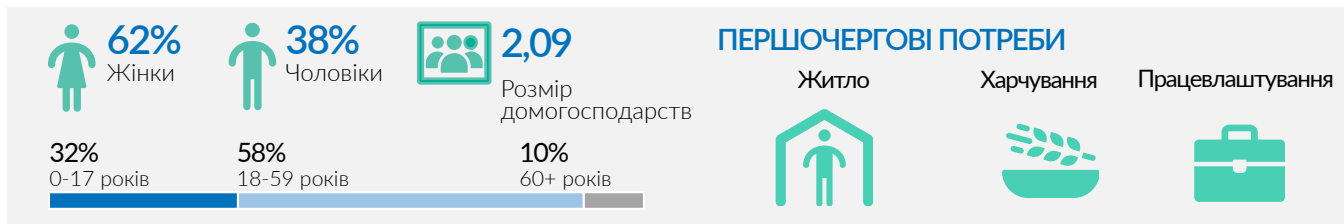
⁵ Структура КФУСБ в Словаччині: [online](#)

⁶ ПППЛ: [online](#)

» Доступ до даних можна знайти в Бібліотеці мікроданих УВКБ ООН

Бібліотека мікроданих УВКБ ООН - це загальнодоступна онлайн-бібліотека, що містить анонімні мікродані про вимушено переміщених осіб, зібрані УВКБ ООН, його партнерами та іншими третіми сторонами

Огляд результатів

ОСВІТА

83%

з дітей шкільного віку (6-17 років) були зараховані до шкіл у Словаччині [2023/24]

7%

молоді (15-24 років) повідомили, що не навчаються, не працюють і не проходять підготовку (NEET)

ЗАХИСТ

26%

домогосподарств повідомили про відсутність будь-яких першочергових потреб

15%

домогосподарств повідомили про отримання вигоди від національних систем соціального захисту

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЛЯ

7 з 9

респондентів повідомили про обізнаність щодо доступу до послуг з протидії ГЗН

ЗАХИСТ ДІТЕЙ

29%

домогосподарств, які мають принаймні одну дитину, повідомили про занепокоєння щодо серйозних ризиків, з якими стикаються дівчата або хлопці

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ЗАСОБИ ДО ІСНУВАННЯ

66%

členov domácností v produktívnom veku (15-64 years old) uviedlo, že sú zamestnaní

84%

domácností, uviedlo, že majú bankový účet na Slovensku

ЖИТЛО

85%

домогосподарств повідомили, що не мають проблем з умовами проживання у своєму поточному житлі

37%

домогосподарств повідомили про невизначеність щодо своїх короткострокових планів щодо житла

ЗДОРОВ'Я

21%

респондентів з проблемами зі здоров'ям повідомили, що не змогли отримати необхідну медичну допомогу

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА

28%

домогосподарств, які мають принаймні одного члена з проблемами психічного здоров'я або психосоціальними проблемами

Вступ

Передумови

Війна в Україні, яка загострилася після повномасштабного вторгнення Росії в лютому 2022 року, призвела до найбільшого за останні десятиліття переміщення населення та гуманітарної кризи в Європі. Словаччина, як і інші країни регіону, зіткнулася зі стрімким напливом людей, які тікали від бойових дій і шукали захисту.

Станом на 20 жовтня 2024 року понад 2,7 мільйона осіб⁷ перетнули кордон між Україною та Словаччиною з 24 лютого 2022 року. З них понад 158 000 осіб подали заявки на отримання статусу особи, якій надається тимчасовий захист (ТЗ) в країні, і на момент написання цього звіту Міністерством внутрішніх справ Словацької Республіки ТЗ було надано близько 129 500 біженцям.⁸

Для того, щоб зібрати інформацію про домогосподарства українських біженців, які проживають у Словаччині, покласти її в основу гуманітарного програмування на 2025 рік та ефективно спрямувати стратегію реагування з цілеспрямованими та пріоритетними негайними та довгостроковим втручанням, необхідно було провести актуальну оцінку поточних потреб біженців.

У зв'язку з цим у Словаччині з травня по липень 2024 року було проведено дослідження соціально-економічного становища (SEIS, раніше відоме як багатосекторальна оцінка потреб (MSNA), проведена у 2022⁹ та 2023 роках¹⁰), яке мало на меті спрямувати гуманітарне реагування, забезпечити цілеспрямованість та пріоритетність втручань в умовах надзвичайної ситуації, а також надати інформацію для планування заходів реагування на 2025 рік, що краще відповідатиме потребам біженців. .

У рамках міжвідомчого Регіонального плану реагування на потреби біженців (ПРНПБ) в Україні, зокрема на підтримку міжвідомчого ПРНПБ у Словаччині, УВКБ ООН у співпраці з міжвідомчою робочою групою, до складу якої входили координатори технічного рівня від УВКБ ООН, МОМ, ЮНІСЕФ і ВООЗ, провело дослідження SEIS 2024 у Словаччині. УВКБ ООН разом зі своїми партнерами – Словацькою гуманітарною радою (СГР) та МОМ – підтримали реалізацію цього заходу, залучивши обліковців для збору даних по всій країні; а Інститут з дослідження соціальних комунікацій Академії наук Словаччини провів відповідний аналіз.

Міжвідомчий координаційний форум у справах біженців¹¹ (КФУСБ) у Словаччині з його галузевими робочими групами та іншими відповідними суб'єктами були активно залучені до розробки та реалізації цієї оцінки. Дослідження соціально-економічного становища у Словаччині (SEIS 2024) містить оновлений, комплексний

і більш цілеспрямований аналіз міжсекторальних потреб і пріоритетів для біженців у Словаччині. Результати дослідження SEIS мають бути використані всіма зацікавленими сторонами в рамках національного та регіонального ПРНПБ для розуміння актуальної ситуації, визначення ризиків і факторів вразливості, а також для адвокації рішень і підтримки з боку всіх суб'єктів, залучених до реагування, зацікавлених сторін і донорського співтовариства.

Цілі

Дослідження SEIS є важливим міжвідомчим інструментом для планування та визначення пріоритетів, прийняття рішень і розробки програм, орієнтованих на забезпечення потреб. Основна мета SEIS полягає у тому, щоб сприяти реалізації циклу планування ПРНПБ і сприяти плануванню ключових гуманітарних суб'єктів шляхом надання оновленої інформації про міжсекторальні потреби і пріоритети біженців з України. Результати SEIS будуть використані всіма зацікавленими сторонами в рамках ПРНПБ для розуміння актуальної ситуації, визначення ризиків і факторів вразливості, а також для адвокації фінансування з боку донорів. SEIS сприяє прийняттю рішень на основі фактичних даних, отриманих на різних рівнях (операційному, стратегічному, адвокаційному), а також порівнянню на регіональному рівні за допомогою гармонізованого підходу

Для цілей регіонального дослідження SEIS 2024 Європейське регіональне бюро УВКБ ООН та міжвідомчі партнери мають на меті здійснювати подальшу гармонізацію основних компонентів SEIS, використовуючи один опитувальник для всіх країн.¹² Це мало б забезпечити більш ефективне порівняння між країнами, не втрачаючи при цьому можливості порівняти результати цього річного дослідження з результатами дослідження 2023 року.

Ключовими цілями регіонального дослідження SEIS, що визначають його реалізацію на рівні країни, є:

1. Міжсекторальний та порівняльний огляд/оновлення інформація про потреби, можливості та фактори вразливості біженців з України, які перебувають у Болгарії, Чехії, Естонії, Угорщині, Латвії, Литві, Молдові, Польщі, Румунії, Словаччині та Естонії, з метою надання доказової бази для планування та визначення пріоритетів гуманітарної допомоги.
2. Забезпечити розуміння змінюваних потреб і факторів вразливості різних груп біженців, зокрема жінок, дітей, людей похилого віку, людей з інвалідністю та інших, які можуть стикатися з додатковими ризиками і бар'єрами.

7 Портал оперативних даних УВКБ ООН: [online](#)

8 Надання тимчасового захисту – Міністерство внутрішніх справ: [online](#)

9 Оцінка MSNA в Словаччині за 2022 рік: [online](#)

10 Оцінка MSNA в Словаччині за 2023 рік: [online](#)

11 Словацький КФУСБ: [online](#)

12 Дослідження 2024 SEIS було проведено в Болгарії, Чехії, Естонії, Угорщині, Латвії, Литві, Молдові, Польщі, Румунії, Словаччині та Естонії.

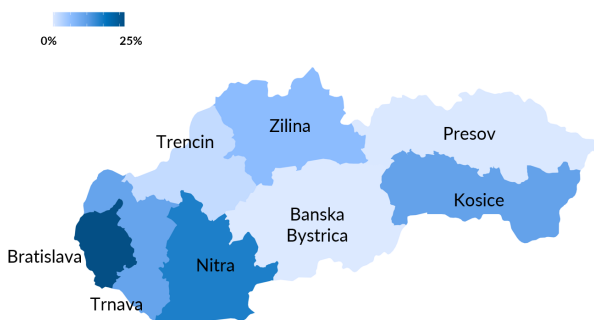
Методологія

- Визначити рушійні фактори та гостроту потреб біженців з галузевої та міжсекторальної точок зору, а також виявити відмінності в потребах між групами населення та географічними регіонами, щоб врахувати їх при визначенні пріоритетів реагування та стратегічному плануванні.
- Забезпечити, щоб відображення поглядів і вподобань біженців з України були відображені у стратегічному плануванні та плануванні реагування (оперативному реагуванні).
- Поліпшити цільове спрямування допомоги. Зібрати достатню кількість доказової інформації та даних для більш ефективного інформування майбутнього цільового підходу на основі даних.

Географічне охоплення

Цільовою популяцією регіонального дослідження SEIS 2024 були всі біженці з України, які б змінювали улі прийняті або проживали у країнах, що охоплюються дослідженням, на момент збору даних. Оцінка мала загальнонаціональне географічне охоплення, з конкретною субнаціональною стратифікацією, визначеною в кожній країні. У Словаччині більшість респондентів SEIS повідомили, що проживають у адміністративних регіонах Братислава (26%) та Нітра (19%).

КАРТА 1: ГЕОГРАФІЧНИЙ РОЗПОДІЛ ВИБІРКИ

Дослідження SEIS 2024 у Словаччині було проведено за допомогою змішаного підходу, що поєднує в собі як кількісні, що поєднує кількісні та якісні дані.

По-перше, первинні дані були зібрані за допомогою структурованого міжсекторального опитування домогосподарств. Опитування було розроблено на регіональному рівні в консультації та співпраці між УВКБ ООН та міжвідомчою робочою групою в Словаччині, а також секторальними керівниками Координаційного форуму у справах біженців (КФУСБ). Особисті структуровані інтерв'ю включали питання, що стосувалися як індивідуального, так і сімейного рівня для всіх опитаних домогосподарств. Збір даних відбувався з 21 травня по 25 липня 2024 року. До вибірки увійшли всі домогосподарства біженців з України, які оселилися в Словаччині. Інтерв'ю проводилися у всіх восьми регіонах Словаччини, включаючи регіон Братислави, де проживає найбільша кількість біженців у країні. Географічний розподіл інтерв'ю ґрунтувався на методології вибірки (див. нижче). Основною одиницею виміру було домогосподарство, а конкретні показники вимірювалися на індивідуальному рівні шляхом постановки респондентам запитань про кожного з членів домогосподарства.

По-друге, кількісний компонент був доповнений 14 фокус-груповими дискусіями (ФГД) з біженцями з широким спектром аспектів ВГР (вік, гендер і різноманітність), проведеними у м. Братислава (4), Гуменне (3), Кошіцка Бела (3), Міхаловце (1), Нітра (1), Спішська Нова Весь (1) і Жиліна (1). Основні теми, які обговорювалися під час ФГД, мали на меті доповнити кількісний компонент і стосувалися доступу до освіти, захисту дітей, доступу до прав, житла, участі/інтеграції в громаді, повсякденного життя, фінансових/економічних аспектів та зайнятості, планів на майбутнє, здоров'я, мови, фізичного та психологічного захисту та безпеки, а також державної соціальної системи.

Було вжито відповідних заходів для забезпечення захисту персональних даних та гарантування конфіденційності в усіх заходах зі збору та обробки даних. Було запитано і зафіксовано згоду всіх учасників із чітким зазначенням мети та передбачуваних шляхів використання даних.

Вибірка та репрезентативність

Кількісне опитування охопило 874 домогосподарства, включаючи 1 835 членів домогосподарств. У якісній ФГД взяли участь 120 учасників, з яких 91 жінка і 29 чоловіків, віком від 18 до 88 років.

Опитування охоплювало дві різні групи населення: біженці, які проживають у місцях колективного розміщення, та біженці, які проживають у приватному

житлі. Для першої групи вибірка була розподілена між місцями колективного проживання, контрольованими УВКБ ООН та МОМ, і в кожному з них використовувався метод систематичного випадкового відбору домогосподарств.

У випадку другої групи, з огляду на відсутність повної вибіркової сукупності (повного переліку біженців з України, зареєстрованих у країні, з контактною інформацією або даними про місцезнаходження), дослідження використовувало багатоступеневий план вибірки, включаючи стратифіковану територіальну вибірку на першому етапі та випадкову вибірку на останньому етапі. На першому етапі вибірка сукупність була побудована на основі останніх наявних даних про кількість осіб, які мають тимчасовий захист (ТЗ) у Словаччині, наданих Міністерством внутрішніх справ, та розподілу бенефіціарів грошової допомоги УВКБ ООН за регіонами та районами проживання, а також даних про географічний розподіл населення Словаччини, наданих Національним статистичним управлінням, які були використані для розрахунку оціночних рівнів густоти населення біженців. Ця вибірка сукупність, у свою чергу, була стратифікована на дві основні групи: Братислава та решта країни. У межах кожної з цих груп випадковим чином були відібрані райони на основі нижчезазначеного підходу:

- Братислава: кожен район класифікується за трьома категоріями щільності (висока, середня і низька). Було відібрано всі 6 районів з високою щільністю, а також випадковим чином відібрано 1 район з середньою та 1 з низькою щільністю. Вибірка в цих обраних районах розподіляється пропорційно до оціночної чисельності біженців.
- Решта країни: на першому етапі виключаються 15 районів, де налічується менше 30 домогосподарств біженців (що становить 1% цільової групи населення), а решта 64 райони класифікуються на райони з високою, середньою та низькою щільністю розселення. Було відібрано всі 9 районів з високою щільністю, а також випадковим чином відібрано 7 з 21 району з середньою та 4 з 34 районів з низькою щільністю розселення, тобто загалом 20 районів. Вибірка в цих районах розподілена пропорційно до оціночної чисельності біженців.

Другий етап включав ідентифікацію та інтерв'ювання цільових домогосподарств за допомогою випадкової вибірки в різних місцях у кожному з відібраних районів.

ТАБЛИЦЯ 1: МЕТОДОЛОГІЯ ВИБІРКИ
МЕТОДОЛОГІЯ ВИБІРКИ

Шари	Орієнтовна кількість осіб, яких можна охопити	Орієнтовна кількість домогосподарств, які можна охопити	Мінімальна рамка вибірки	Максимальна рамка вибірки	Досягнута вибірка
Приватне житло	95,200	41,391	640	800	703
Колективне житло	23,800	10,348	160	200	171
Всього	119,000	51,739	800	1,000	874

Цільовий розмір вибірки був встановлений на рівні не менше 800 і не більше 1000 домогосподарств, враховуючи мінімальний розмір вибірки, необхідний у випадкових вибірках для оцінок з 95% рівнем достовірності і 5% похибкою (близько 400 домогосподарств), і подвоєний для врахування ефекту структуризації вибірки. Вибірка була розподілена між домогосподарствами, які проживають у приватному житлі (що становить 80% вибірки) і в місцях колективного проживання (що становить 20% вибірки) на основі прогнозованого розподілу загальної чисельності біженців по країні.

ФГД проводилися по всій країні, щоб якнайповніше відобразити географічний розподіл біженців з України. Учасників було опитано за методом випадкової вибірки, як згадувалося раніше в цьому тексті.

Збір даних

Збір кількісних даних, що здійснювався обліковцями МОМ і СГР, складався з міжсекторального опитування на рівні домогосподарств, яке проводилося з використанням електронних планшетів. Усі інтерв'ю проводилися на рівні домогосподарств (з індивідуальними циклічними запитаннями для кожного члена домогосподарства): обліковці проводили індивідуальні інтерв'ю лише з повнолітніми членами домогосподарства, яким ставили запитання, що відображали соціально-економічний статус усього домогосподарства, включаючи відповіді від імені будь-яких осіб, які не є членами сім'ї, або членів інших сімей, які проживають під одним дахом і мають спільні ресурси. Така практика була прийнята через те, що біженці, які проживають в одному домогосподарстві, часто спільно використовують ресурси та несуть спільні витрати, наприклад, об'єднують кошти для купівлі продуктів харчування або сплати оренди житла. Для певних показників у сфері охорони здоров'я, освіти, захисту та соціально-економічної інтеграції дані збиралися на індивідуальному рівні, шляхом опитування респондента від імені всіх інших членів ДГ.

Респонденти були відібрані випадковим чином, а інтерв'ю проводилися в громадських місцях по всій країні, включаючи інтеграційні центри та громадські заходи. Локальні організації надавали інформацію про місця та заходи, щоб полегшити процес охоплення респондентів.

На всіх етапах дослідження було вжито всіх необхідних заходів, передбачених Політикою захисту даних УВКБ ООН,¹³ з метою захисту та збереження персональних даних і мінімізації ризику віднесення виявлених фактів до конкретних осіб або домогосподарств.

На додаток до захисту персональних даних, цей захід проводився відповідно до принципу відповідальності за дані, який полягає в безпечному, етичному та ефективному управлінні даними, як зазначено в Оперативному керівництві з відповідальності за дані

13 Політика захисту даних УВКБ ООН: [online](#)

в гуманітарній діяльності Міжвідомчого постійного комітету (МПК) з питань захисту даних.¹⁴ Це передбачає отримання інформованої згоди та вжиття заходів для запобігання розголошенню конфіденційних даних неперсонального характеру, забезпечення захисту та безпеки даних відповідно до принципів відповідальності за дані в гуманітарній діяльності.

Окрім технічного компоненту, обліковці SEIS також пройшли навчання з питань дотримання гуманітарних принципів, захисту, гендерно зумовленого насильства, захисту від сексуальної експлуатації та насильства (ЗВСЕН), шанобливого спілкування та психологічної стійкості, щоб забезпечити застосування принципу «не завдавати шкоди» та максимально підвищити якість зібраних даних.

Якість даних також забезпечувалася шляхом моніторингу процесу збору даних, а також через заходи з очищення даних, включаючи перевірку логічної узгодженості, тривалість інтерв'ю та виявлення аномальних значень, які були позначені та опрацьовані разом з робочими групами на місцях.

ФГД проводилися у квітні, травні та липні 2024 року, переважно в місцях колективного розміщення або в громадах, пунктах прийому та центрах Blue Dot.¹⁵

Аналіз даних

Попередній аналіз був проведений Словацькою академією наук відповідно до Плану аналізу даних, узгодженого на міжвідомчому рівні, з метою сприяння початковим сесіям інтерпретації результатів та внеску міжвідомчої групи. Для аналізу було використано програмне забезпечення R. Вагові коефіцієнти були застосовані для коригування розподілу вибірки відповідно до демографічного профілю наявних даних про осіб, які отримали тимчасовий захист.¹⁶ Підсумки ФГД були консолідовані фасилітаторами. Згодом вони пройшли тематичний аналіз і були використані для отримання більш глибокого розуміння в рамках кількісного аналізу.

Крім того, було організовано круглий стіл за участю державних установ, гуманітарних організацій та інших ключових зацікавлених сторін, щоб представити попередні результати та отримати висновки і рекомендації від фахівців у кожній сфері, контекстуалізувати результати, доповнити попередні висновки, забезпечити дезагрегований аналіз і розглянути можливість подальшого аналізу за конкретними групами населення і темами.

У цьому звіті представлені результати аналізу, а також висновки та інтерпретації, надані фахівцями в кожному з оцінюваних секторів.

Обмеження

Репрезентативність та похибка вибірки: з огляду на відсутність повної вибіркової сукупності, в дослідженні було використано змішану вибірку, що передбачала імовірнісний відбір районів та розподіл вибірки пропорційно до оціночної чисельності біженців. Це було зроблено для забезпечення географічної репрезентативності поєднанні з неімовірнісним відбором домогосподарств на останньому етапі (випадкова вибірка), що могло б вносити фактор упередженості та завадити розрахунку остаточної похибки вибірки. Хоча результати не обов'язково можна змінювати рювати на всіх біженців з України, які проживають у Словаччині, демографічний склад вибірки дослідження демонструє дуже схожий розподіл із загальним розподілом біженців, відображеним в адміністративних даних і попередніх дослідженнях, що дає впевненість у тому, що остаточної результати можна вважати добрим показником загальної ситуації з біженцями в країні.

Сприйняття та упередженість респондентів: показники, пов'язані з наданням послуг, базуються на сприйнятті респондентів і можуть не відображати безпосередньо реальний стан надання послуг. Певні показники можуть бути заниженими або завищеними через суб'єктивність та сприйняття респондентів. Крім того, що стосується ФГД, то вони не транскрибувалися в усній формі, а аналіз ґрунтувався виключно на перефразованому та узагальненому матеріалі. Це може призвести до обмеженого розуміння життєвого досвіду учасників.

Чутливість: респонденти могли відчувати певне небажання відповідати на деякі питання (наприклад, про доходи та витрати, ризики захисту, продовольчу безпеку та споживання, нерегулярну роботу, потребу в психіатричній допомозі та психосоціалній підтримці), що, відповідно, вплинуло на результати опитування.

Час проведення оцінки: оскільки збір даних проводився в період з травня по липень 2024 року, результати слід розглядати як відображення ситуації з біженцями на той момент часу.

¹⁴ Оперативне керівництво з відповідальності за дані в гуманітарній діяльності Міжвідомчого постійного комітету (МПК) з питань захисту даних [online](#)

¹⁵ Modré kontaktné body: [online](#)

¹⁶ Udelené dočasné útočiská – zdroj Ministerstvo vnútra: [online](#)

Висновки

Профіль респондента

У цьому розділі наведено демографічні характеристики, зокрема щодо статі, віку та факторів вразливості респондентів, а також огляд 874 осіб, які надали відповіді від імені свого ДГ змінюваних. Ці респонденти представляють основний демографічний склад домогосподарств, включених до оцінки. Інтерв'ю проводилися лише з повнолітніми особами, серед яких 73% становили жінки та 27% – чоловіки. Серед усіх респондентів найбільш представленою була вікова група 35-59 років (58% респондентів).

Середній вік респондентів, зареєстрованих на національному рівні, становив 42 роки, з найвищим середнім віком у регіоні Банська Бистриця (47 років) і найнижчим у регіоні Нітра (41 рік). Крім того, найвища частка респондентів-жінок припадає на Трнавський край (83%), а найнижча – на Бансько-Бистрицький край (54%).

Більшість респондентів повідомили, що мають українське громадянство (99,7%), і лише 1% – російське. Також майже всі респонденти (99%) самоідентифікували себе як особи українського етнічного походження, тоді як невелика кількість (3%) ідентифікували себе як росіяни.

Профілі домогосподарств

Респонденти також надали інформацію про кожного окремого члена свого домогосподарства. Загалом у 874 опитаних домогосподарствах було опитано 1 835 членів домогосподарств. Середній розмір домогосподарства становив 2,09 особи, що відображає зменшення порівняно з минулорічним показником у 2,3 особи на домогосподарство. Щодо місця проживання, то значна більшість (88%) домогосподарств повідомили, що проживають у міській місцевості, тоді як решта домогосподарств повідомили, що проживають у сільській місцевості.

Жінки становили 62% усіх членів домогосподарств. Як і на рівні домогосподарств, на індивідуальному рівні найбільш представленою групою були жінки віком від 35 до 59 років (26%), які склали найбільшу вікову групу, за ними йшли жінки віком 18-34 роки (14%). Крім того, 32% членів домогосподарств становили особи віком до 18 років змінюваних.

РИСУНОК 1: ЧАСТКА ЧЛЕНІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ВІКОВИМИ ГРУПАМИ ТА СТАТТЮ

Загалом, 74% ДГ були зазначені як ті що очолюються жінками, а 46% мали принаймні одного члена домогосподарства віком до 18 років. Крім того, 18% домогосподарств мали хоча б одного члена старше 60 років, а в 13% домогосподарств головою домогосподарства була літня людина.

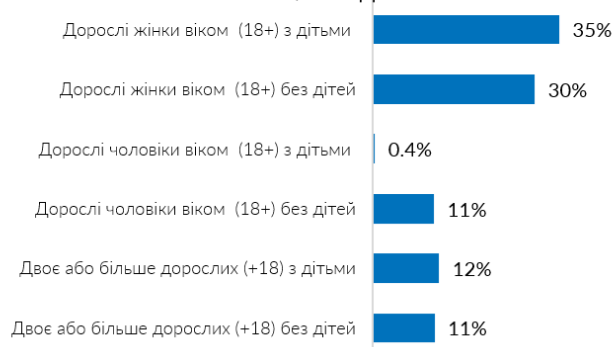
У 2% опитаних домогосподарств діти проживали без одного з біологічних батьків, а приблизно в 3% домогосподарств принаймні одна дитина проживала з головою домогосподарства, що має інвалідність. У 11% домогосподарств було поширеним явищем, коли особи віком до 25 років приймали важливі рішення, тоді як приблизно 0,6% домогосподарств повідомили, що дитина віком до 18 років брала на себе провідну роль у прийнятті важливих рішень.

Найпоширеніша типологія домогосподарств, що ґрунтується на віці дорослих та наявності утриманців, складалася з одного або більше дорослих віком 18-59 років без утриманців, що становило 40% домогосподарств. Для порівняння, 31% домогосподарств складалися з одного дорослого у віці 18-59 років з утриманцями. Якщо класифікувати домогосподарства за статтю та батьківськими ролями, то 32% домогосподарств очолювали дорослі жінки у віці 18 років і старші з дітьми, тоді як 27% домогосподарств очолювали жінки без дітей. На противагу цьому, лише 0,5% домогосподарств очолювали чоловіки з дітьми, порівняно з 15% домогосподарств, очолюваних чоловіками без дітей. Серед домогосподарств у складі двох і більше дорослих осіб 13% включали дітей, тоді як 12% не включали дітей.

РИСУНОК 2: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ТИПОЛОГІЄЮ ВІК/СКЛАД

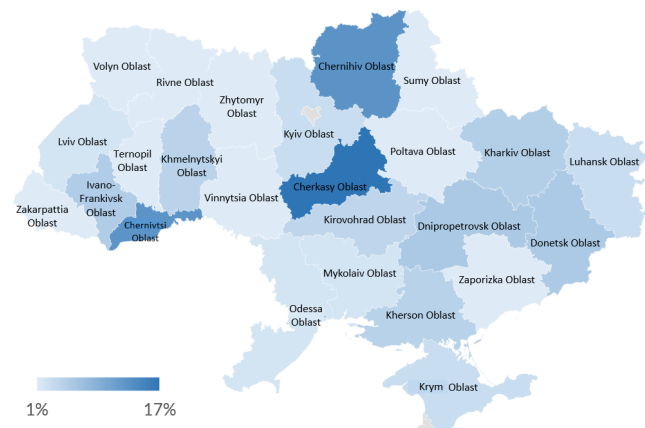

РИСУНОК 3: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ТИПОЛОГІЄЮ СТАТЬ/СКЛАД

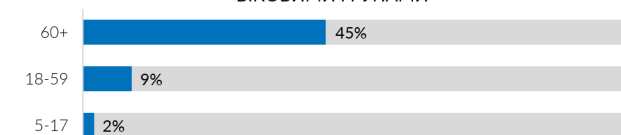
Заштриховані області на карті України нижче представляють конкретні області, з яких були переміщені домогосподарства біженців, згідно з даними опитування. Більшість домогосподарств повідомили, що вони перемістилися зі східної частини країни, зокрема, з Харківської області (17%), Донецької області (13%) та Дніпропетровської області (13%). Крім того, 11% респондентів повідомили, що вони перемістилися з Києва та Київської області загалом. Щодо тривалості перебування в країні, 41% усіх членів домогосподарств прибули до Словаччини протягом перших місяців (з лютого по квітень 2022 року) повномасштабного вторгнення, причому 26% прибули лише в березні 2022 року. Загалом 67% прибули у 2022 році, 22% – у 2023 році і до цього часу лише 8% – у 2024 році. Приблизно 3% осіб вже проживали в Словаччині до лютого 2022 року.

КАРТА 2: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА РЕГІОНАМИ ПОХОДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Відповідно до Короткого набору запитань Вашингтонської групи (КНЗВГ),¹⁷ довіреним респондентам було поставлено запитання про те, чи має хтось із членів домогосподарства проблеми із зором, слухом, рухливістю, когнітивною здатністю, доглядом за собою та комунікацією. Загалом, 11% членів домогосподарства повідомили, що мають 3 групи інвалідності або вищу групу¹⁸ (виконання певних дій з великими труднощами або неможливість виконання певних дій взагалі). Це становить 19% домогосподарств, у яких щонайменше один член має таку групу інвалідності. Приблизно 45% респондентів у віці 60 років і старше повідомили, що мають 3 групи інвалідності або вищу, 9% у віковій групі 18-59 років і 2% у віковій групі 5-17 років.

РИСУНОК 4: ЧАСТКА ЧЛЕНІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗА ВІКОВИМИ ГРУПАМИ

¹⁷ Короткий набір запитань Вашингтонської групи: [online](#)

¹⁸ Група інвалідності 3 або вище: рівень тяжкості труднощів, про які повідомляє особа, – «виконання певних дій з великими труднощами» або «неможливість виконання певних дій взагалі».

¹⁹ Оцінка MSNA в Словаччині за 2023 рік: [online](#)

Першочергові потреби

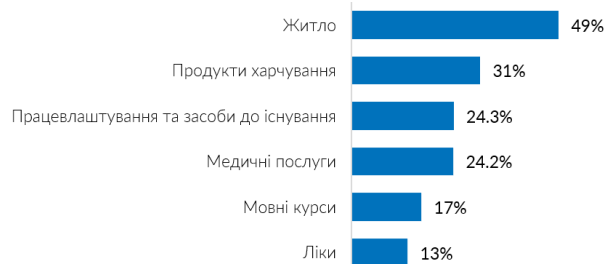
Приблизно тричверті (74%) домогосподарств повідомили, що мали першочергові потреби на момент проведення інтерв'ю. Це на 9 відсоткових пунктів менше порівняно з результатами минулого року (83%). Відмінності спостерігалися залежно від статі респондентів: майже 76% респондентів-жінок повідомили про наявність першочергових потреб порівняно з 66% респондентів-чоловіків. Тенденція до зростання кількості виражених потреб спостерігається у всіх вікових групах. Серед респондентів у віці 18-34 років 67% повідомили про наявність потреб, порівняно з 74% у віці 35-59 років та 88% у віці 60 років і старше. Аналогічно, 83% домогосподарств, які мають щонайменше одного члена з хронічними захворюваннями, повідомили про наявність потреб, порівняно з 66% домогосподарств, що не мають членів з хронічними захворюваннями.

Серед тих, хто висловив свої потреби, майже половина (49%) визначили житло як першочергову потребу. Крім того, 31% домогосподарств повідомили про потреби, пов'язані з харчуванням, а 24% вказали на проблеми, пов'язані з працевлаштуванням та засобами до існування. Це є важливою зміною порівняно з результатами 2023 року, коли трьома першочерговими потребами були доступ до охорони здоров'я, працевлаштування та мовні курси.¹⁹ У складі першої трійки пріоритетних потреб спостерігається невелика різниця між статями. Серед респондентів-чоловіків працевлаштування посіло третє місце за важливістю (29%), тоді як серед респондентів-жінок третє місце посіли медичні послуги (25%), за якими слідує працевлаштування (22%).

РИСУНОК 5: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ПОТРЕБАМИ

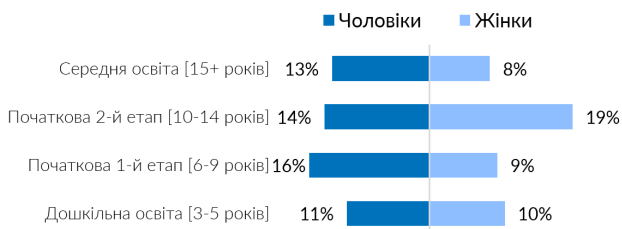
РИСУНОК 5А: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ПРІОРИТЕТНИМИ ПОТРЕБАМИ [ПДВВ]

Освіта

Із загальної вибірки опитаних 46% домогосподарств повідомили, що мають принаймні одну дитину віком до 18 років. Крім того, 31% усіх членів домогосподарств склали діти віком від 0 до 17 років, а 23% – діти шкільного віку від 6 до 17 років.

Рисунок 6: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ВІКОВИМИ ГРУПАМИ <18 ТА СТАТТЮ

За даними дослідження SEIS, з усіх дітей шкільного віку (6-17 років) 83% відвідували школу в Словаччині у 2023/24 навчальному році, тоді як 17% не були зараховані до словацької шкільної системи. Було виявлено дві основні причини того, що діти не відвідують словацькі школи. По-перше, більшість дітей, які не навчаються в Словаччині (58%), повідомили, що продовжують навчатися в школах в Україні та відвідують дистанційне навчання. По-друге, хоча це було менш поширеним (15%), деякі діти, які більше не були офіційно зараховані до українських шкіл, продовжували використовувати інструменти дистанційного навчання/онлайн навчання, щоб продовжувати здобувати освіту в домашніх умовах. Серед інших причин – діти, які вже закінчили школу, відсутність шкіл на доступній відстані та мовні бар'єри, але в менших відсотках (2%-5%). Це є зміною порівняно з результатами попереднього року, коли майже три чверті (73%) випадків, де діти не відвідували школу в Словаччині, були пов'язані із зарахуванням на дистанційне навчання, тоді як в інших випадках батьки все ще очікували відповіді від шкіл щодо поданих ними заяв (14%).²⁰

РИСУНОК 7: ЧАСТКА ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ ВІДВІДУВАЛИ ШКОЛУ У 2023-24 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

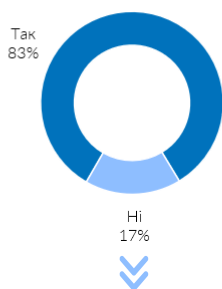

РИСУНОК 7А: ЧАСТКА ПЕРЕШКОД ДЛЯ ВІДВІДУВАННЯ ШКОЛИ [ПДВВ]

Додаткова інформація, отримана під час фокус-групових дискусій, що ґрунтується на досвіді учасників, вказує на постійні проблеми з доступом до освіти в Словаччині. Серед ключових проблем – відсутність чітких законодавчих положень про обов'язкову освіту, недостатня підтримка в школах, зокрема мовна допомога, адаптаційні програми, навчальні асистенти, а також психічне здоров'я та психосоціальна підтримка (ПЗПСП). Крім того, деякі учасники повідомили про брак можливостей для навчання вчителів щодо інклюзивної освіти. Як наслідок, діти-біженці з України стикаються з проблемами при адаптації до словацького навчального середовища, а відсутність відповідних заходів підтримки призводить до того, що деякі діти навчаються неефективно або кидають школу. Крім того, під час обговорень згадувалися випадки дітей, які тривалий час не відвідували школу, а в деяких випадках діти в третьому класі не мали базових навичок грамотності.

Значна частка дітей шкільного віку (42%) навчалася дистанційно або онлайн у попередньому 2023/2024 навчальному році. З тих, хто навчався дистанційно, 60% повідомили, що навчалися у словацькій школі, але доповнювали свою освіту українською навчальною програмою в режимі онлайн, а 26% використовували всеукраїнську шкільну онлайн-платформу. Питання дистанційного навчання також піднімалося під час фокус-групових дискусій, причому були випадки, коли випускники українських шкіл, які навчалися онлайн за українською програмою, планували продовжити навчання в університетах Словаччини. З усіх опитаних дітей шкільного віку 43% все ще були офіційно зараховані до школи в Україні на 2023/24 навчальний рік.

РИСУНОК 8: ЧАСТКА ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ДИСТАНЦІЙНИМ АБО ОНЛАЙН НАВЧАнням У 2023-24 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

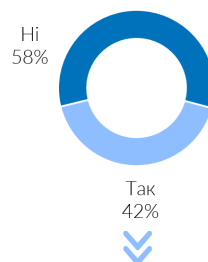
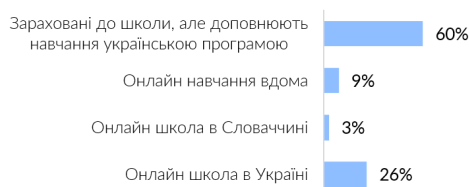

РИСУНОК 8А: ТИП ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАння [ПДВВ]

У майбутньому очікувалося три чверті всіх дітей-біженців шкільного віку змінюваних будуть зараховані до національної системи освіти Словаччини у 2024/2025 навчальному році. Крім того, 8% планували відвідувати міжнародні школи, тоді як кілька сімей не визначилися або не мали жодних планів щодо вступу.

²⁰ Оцінка MSNA в Словаччині за 2023 рік: [online](#)

РИСУНОК 9: ЧАСТКА ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ ЗА ПОВІДОМЛЕННЯМ МАЮТЬ НАМІР ЗАРАХУВАТИСЯ ДО СИСТЕМИ ОСВІТИ НА НАСТУПНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ РІК 2024-25

» Висновки експертів з питань освіти:

Дані SEIS демонструють позитивну тенденцію щодо збільшення кількості учнів, що вступили до словацьких шкіл (з 68% у 2023 році до 83% у 2024 році), тоді як частка учнів, які навчаються дистанційно через українську онлайн-платформу, зменшилася (з 75% у 2023 році до 42% у 2024 році). Це свідчить про те, що все більша кількість українських дітей-біженців вступають до словацьких шкіл і залишаються в них, незважаючи на деякі постійні проблеми з доступом до освіти, такі як відсутність ясності щодо обов'язкової освіти для дітей-біженців зі статусом тимчасового захисту, а також соціально-емоційні проблеми та проблеми психічного здоров'я. Ці проблеми знаходять відлуння у відгуках на місцях: батьки-біженці також висловлюють занепокоєння щодо визнання освіти, отриманої за кордоном, як додаткового бар'єру при розгляді питання про вступ до школи в Словаччині. Дані SEIS показують, що 43% українських дітей все ще навчаються в українській системі освіти, і що з 42% дітей, які навчаються дистанційно або онлайн, 60% навчаються у словацьких школах, проходячи навчання за основними предметами в українських школах онлайн («Українська мова», «Література», «Захист України» та «Історія»).

Для тих, хто навчається в школі, якість навчання українських дітей-біженців видається нерівномірною, і проблеми залишаються – вчителі та шкільний персонал тільки виграли б від подальшого розвитку підходів на основі принципів інклюзивності, доброзичливості та підтримки в школах, а також від активної взаємодії з сім'ями для кращого реагування на потреби дітей. Поточна реформа в Словаччині із запровадженням «Заходів підтримки» є кроком вперед і основою для зміцнення підходу системи освіти до забезпечення інклюзивності учнів-біженців, а також до різноманітності та мультикультуралізму в навчальному середовищі.

Українські підлітки та молодь у Словаччині перебувають у вразливому становищі та є одними з найважче досяжних груп, оскільки послуги для них недоступні та/або вони не залучаються до використання послуг. Таким чином, вони не охоплені системами підтримки

та захисту, і часто стикаються з більшими труднощами в адаптації до нової країни та нового шкільного середовища, ніж діти молодшого шкільного віку. Додатковий збір та аналіз даних щодо тенденцій охоплення дітей цієї групи (віком 10-17 років), їхнього навчального досвіду та прагнень на майбутнє (з точки зору освіти та/або працевлаштування) був би важливим для подальшого інформування про стратегічні втручання, спрямовані на підтримку їхнього доступу до середньої освіти (включно з технічною освітою, професійною освітою та навчанням) та її здобуття, а також переходу до вищої освіти та виходу на ринок праці.

Доступ до середньої освіти залишається значною проблемою для українських студентів у Словаччині. Вступні іспити створюють труднощі через мовний бар'єр, що ускладнює чесну конкуренцію для цих учнів. Доступ до навчання у певних школах, таких як гімназії, особливо обмежений, оскільки через брак місць навіть словацьким учням важко вступити до них, що ставить у ще більш невідгідне становище українських школярів, які часто змушені вступати до менш бажаних шкіл. Проблеми інклюзивності також помітні в середній освіті, оскільки багато українських учнів відчувають почуття ізоляції та втрату мотивації через відсутність адаптаційної підтримки та обмежену мовну допомогу. Деякі українські учні вирішують здобувати середню освіту онлайн в українських школах. Після завершення двох років навчання у словацьких середніх школах багато хто переходить безпосередньо до словацьких вищих навчальних закладів. Ця тенденція порушує безперервність навчання в середніх школах, які втрачають учнів на середньому етапі навчальної програми, і робить школи менш схильними зараховувати учнів, які можуть не залишитися для завершення навчання.

Позитивним моментом є те, що Міністерство освіти Словаччини запроваджує нове законодавство та системні заходи для посилення інклюзивності українських учнів. Починаючи з вересня 2025 року, обов'язкова освіта поширюватиметься на дітей українських біженців зі статусом тимчасового захисту. Новоприбулі сім'ї повинні записати дітей шкільного віку до школи протягом трьох місяців, тоді як сім'ї, які вже проживають у Словаччині, повинні розпочати цю процедуру навесні 2025 року, щоб забезпечити їхнє зарахування до вересня. Муніципалітети, як засновники шкіл, тепер мають розширений доступ до національних даних, щоб забезпечити зарахування українських дітей, які проживають у межах їхньої юрисдикції.

Потреба в постійній мовній підтримці отримує все більше визнання, і для мовних шкіл з'являються нові програми та фінансування. У школах українські учні мають право на ті ж самі заходи підтримки – такі як викладання мови, психологічна допомога та навчальні асистенти – що й їхні словацькі однолітки. Проте залишаються значні проблеми, оскільки багато шкіл намагаються забезпечити ці заходи через такі фактори, як недостатні та складні механізми фінансування та брак кваліфікованого персоналу (вчителів словацької як другої мови, україномовних психологів та асистентів).

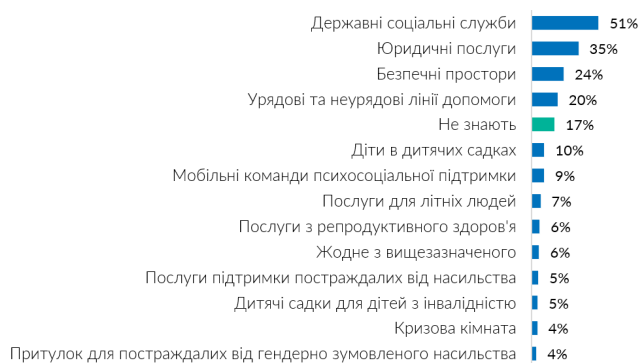
Захист

У цьому розділі розглядається низка тем, зокрема загальні заходи захисту, соціальна згуртованість і різні пов'язані з цим питання. У ньому також підкреслюється важливість підзвітності перед постраждалим населенням, забезпечення того, щоб їхні голоси були почуті, а їхні потреби задоволені в контексті зусиль із забезпечення захисту.

Що стосується загального захисту та правового статусу біженців, то 91% респондентів повідомили, що їм було надано тимчасовий захист, а 3% отримали статус біженця. У 2% випадків було видано тимчасову або короткострокову посвідку на проживання (терміном менше 12 місяців), а 1% отримали постійну або довгострокову посвідку на проживання (терміном 12 місяців або більше). Лише близько 0,1% респондентів повідомили, що не мають жодного правового статусу, а решта повідомили, що мають дозвіл на навчання або роботу, або інші види дозволів. Найпоширенішим документом, що посвідчує особу, який має хоча б один член домогосподарства, є дійсний біометричний паспорт – 93% домогосподарств. У дуже невеликій кількості випадків (0,2%) жоден член домогосподарства не мав жодного документа, що посвідчує особу.

Половина респондентів зазначили, що знають про державні соціальні послуги (51%), далі йдуть ті, що обізнані про юридичні послуги (35%) та безпечні місця, центри захисту та підтримки (24%). Однак 17% респондентів не знали про ці послуги. Крім того, 91% повідомили, що почувуються в безпеці, коли гуляють наодинці у своєму районі після настання темряви.

Рисунок 10: Частка домогосподарств за обізнаністю про послуги захисту [ГДВВ]

Що стосується взаємовідносин між біженцями і місцевою громадою, то респонденти описали ці відносини в цілому як позитивні – 74% висловили таку думку, тоді як лише близько 2% вказали на негативні відносини, а про нейтральні відносини було зазначено в 24% випадків. У випадку 71% домогосподарств якість взаємовідносин з місцевою громадою залишилася незмінною з моменту прибуття до поточного місця проживання, тоді як 10% повідомили про покращення цих взаємовідносин. Натомість 19% зазначили, що соціальна згуртованість погіршилася.

Подальший аналіз був проведений щодо соціальної згуртованості. Дві третини домогосподарств (66%)

повідомили, що не стикалися з будь-якою ворожою поведінкою або ставленням з боку членів місцевої громади. Однак близько третини домогосподарств (34%) зазначили, що принаймні один з членів домогосподарств стикався з певною формою ворожості. Найчастіше згадуваною формою була вербальна агресія, про яку повідомили 71% тих, хто стикався з ворожістю. Крім того, 31% стикалися з ворожими або агресивними коментарями в соціальних мережах, а 29% повідомили про дискримінаційну поведінку. Ці дані свідчать про те, що ворожість до біженців проявляється не лише в онлайн-просторі, але й здебільшого шляхом відкритого особистого протистояння з окремими особами. Найбільш поширені прояви ворожості мають вербальний характер. Фізичні форми ворожості, такі як фізичні напади, спостерігаються рідше, але все ж таки становлять значну частину, охоплюючи 6% респондентів, які повідомили про ворожу поведінку.

РИСУНОК 11: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА СПРИЙНЯТТЯМ ВОРОЖОЇ ПОВЕДІНКИ

РИСУНОК 11А: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ТИПОМ ВОРОЖОЇ ПОВЕДІНКИ

Підзвітність перед постраждалим населенням

Загалом, 55% домогосподарств повідомили, що отримували допомогу в тій чи іншій формі протягом трьох місяців, що передували участі в опитуванні. Серед цих домогосподарств 91% висловили задоволеність отриманою допомогою. З тих 9%, які повідомили про незадоволеність, найчастіше причиною незадоволеності серед тих, хто надав конкретну відповідь, була відчутна недостатність допомоги, і цю думку поділяють 62% (19 відповідей) з них. Що стосується конкретних видів допомоги, які викликали розчарування, 47% (15 відповідей) незадоволених домогосподарств згадали державний соціальний захист, 34% (11 відповідей) були незадоволені гуманітарною допомогою у вигляді продуктів харчування, одягу та інших предметів першої необхідності, а 28% (9 відповідей) згадали гуманітарну фінансову допомогу.

Респондентів попросили визначити проблеми, з якими вони стикалися при отриманні доступу до необхідної інформації, включаючи інформацію про їхні права та обов'язки, а також інформацію про доступні послуги. Більшість респондентів (85%) повідомили, що не мали труднощів з доступом до необхідної інформації. Серед тих, хто стикався з труднощами (15%), найпоширенішою проблемою було незнання того, де шукати інформацію, про що повідомили 53% респондентів.

РИСУНОК 12: ЧАСТКА ДОМГОСПОДАРСТВ, ЩО ПОВІДОМИЛИ ПРО ТРУДНОЩІ В ДОСТУПІ ДО ІНФОРМАЦІЇ

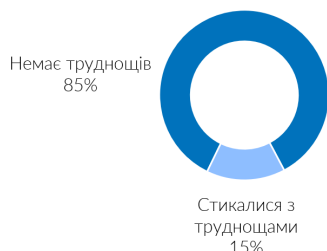
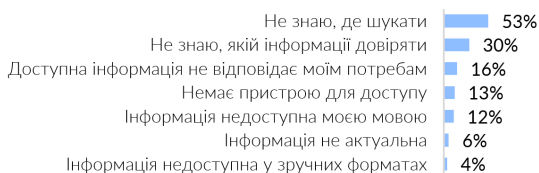

РИСУНОК 12А: ЧАСТКА ДОМГОСПОДАРСТВ, ЩО ПОВІДОМИЛИ ПРО ТРУДНОЩІ ЗА ПРИЧИНОЮ [ПДВВ]

Більше половини респондентів (57%) зазначили, що телефонні дзвінки або телефони довіри є їхнім улюбленим каналом отримання інформації.

РИСУНОК 13: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ПЕРЕВАЖНИМИ ЗАСОБАМИ НАДАННЯ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ (ПДВВ)

Так само переважна більшість респондентів надавали перевагу телефонним дзвінкам або телефонам довіри (64%) для зворотного зв'язку з надавачами допомоги щодо якості, кількості та доцільності отриманої допомоги.

РИСУНОК 14: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ПЕРЕВАЖНИМИ ЗАСОБАМИ ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ (ПДВВ)

Під час фокус-групових дискусій основною проблемною сферою щодо доступу до достовірної інформації було визначено медичне лікування, зокрема, які послуги надаються безкоштовно, а які потребують оплати. Крім того, деякі учасники були невпевнені щодо процесу подання заявок та критеріїв визначення права на отримання допомоги по інвалідності та субсидій на матеріальні потреби. Крім того, деякі учасники виділили ключові інформаційні канали, особливо наголошуючи на Інтернет-платформах. Інструменти соціальних мереж, такі як Telegram, Facebook і групи спільнот у WhatsApp, також були визнані надзвичайно важливими для доступу до інформації. Це підкреслює важливість доступу до Інтернету для поширення інформації; однак багато учасників у місцях колективного розміщення висловили занепокоєння з приводу низької якості Wi-Fi з'єднання. Особливо цінувалася допомога на місці в центрах і пунктах розміщення, оскільки не всі мають доступ до пристроїв з підключенням до Інтернету або володіють цифровою грамотністю, необхідною для навігації по інформаційним ресурсам в Інтернеті – особливо це стосується деяких людей похилого віку. Ще одним каналом обміну та отримання інформації були Інтернет-спільноти біженців і мігрантів, хоча це залежить від соціальних зв'язків і міцності взаємовідносин у спільноті.

Щодо механізмів зворотного зв'язку та реагування, більшість респондентів (87%) повідомили, що мають доступ до безпечних та конфіденційних каналів інформування (таких як гарячі лінії, громадські центри тощо) для отримання інформації, звернення за допомогою або повідомлення про проблеми, включаючи чутливі питання в їхній громаді. Загалом 75% респондентів зазначили, що отримали належну відповідь через ці канали повідомлень.

Висновки експертів щодо забезпечення захисту:

Як свідчать дані SEIS, біженці в Словаччині, як правило, мають ефективний доступ до документації, або через статус особи, якій надається тимчасовий захист, або через різні дозволи на проживання, що має важливе значення для доступу до прав у країні і відображає значні зусилля словацької влади. Водночас, з серпня 2024 року (невдовзі після періоду збору даних), із запровадженням нової системи запису на прийом для реєстрації документів та через обмежені можливості, біженці почали стикатися з довшими термінами очікування на прийом для реєстрації в рамках тимчасового захисту, що обмежує їхній доступ до прав, допомоги та державних послуг, зокрема охорони здоров'я, освіти, соціального захисту та житлової підтримки. Це особливо впливає на найбільш вразливі групи населення. Крім того, біженці, яким надано притулок або додатковий захист у Словаччині, також почали стикатися з проблемами під час запису на прийом для отримання словацьких документів, що посвідчують особу, що впливає на їхню здатність

забезпечити себе житлом, працевлаштуванням та іншими основними послугами. Вирішення цих проблем має важливе значення для відновлення ефективного доступу біженців до документів і забезпечення їхнього захисту в Словаччині.

Що стосується доступу до інформації та можливостей зворотного зв'язку, варто зазначити, що агентства ООН, організації громадянського суспільства та деякі місцеві органи влади створили різноманітні канали зв'язку з біженцями. До них належать соціальні мережі, гарячі лінії та вебсайти, доступні українською, англійською, словацькою та іншими мовами, щоб покращити доступ біженців до інформації. Крім того, було створено низку центрів і служб підтримки для надання цільової, точної інформації та індивідуальних консультацій, що є особливо цінним для найбільш вразливих груп біженців. Залишається важливим і надалі розширювати доступ до актуальної інформації про права біженців і доступні послуги мовами, зрозумілими біженцям, і через канали, доступні для біженців з особливими потребами і факторами вразливості, зокрема, надавати інформацію про право на різні види соціального захисту простою мовою, зрозумілою і доступною для сприйняття.

Захист дітей

Загалом, 95% дітей віком до 18 років були або біологічними, або законно усиновленими, або перебували під опікою респондента чи члена домогосподарства в інших формах. У 5% випадків діти були родичами респондента або члена домогосподарства, але не були ні біологічними, ні юридично усиновленими дітьми; тим не менш, респондент або член домогосподарства несли юридичну відповідальність за їхнє виховання.

Респондентів, які мають у своєму домогосподарстві принаймні одну дитину віком до 18 років (46%), попросили визначити найсерйозніші ризики, яким, на їхню думку, піддаються хлопці та дівчата. Серед домогосподарств з дітьми 71% повідомили, що у них не викликають занепокоєння серйозні ризики, з якими можуть стикатися як хлопці, так і дівчата. Серед ризиків, що викликають занепокоєння, фізичне насильство в громаді було найбільш поширеним ризиком для хлопців (43% домогосподарств). На противагу цьому, психологічне насильство було найбільш поширеним ризиком для дівчат, про який повідомили 45% домогосподарств. Інші ризики для хлопців та дівчат, про які однаково часто повідомляли, включали підвищену вразливість до насильства в Інтернеті (хлопці: 33%; дівчата: 34%) та підвищену вразливість до жорстокого поводження (хлопці: 33%; дівчата: 25%).

РИСУНОК 15: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗАНЕПОКОЄНИХ РИЗИКАМИ, З ЯКИМИ СТИКАЮТЬСЯ ХЛОПЦІ ТА ДІВЧАТА

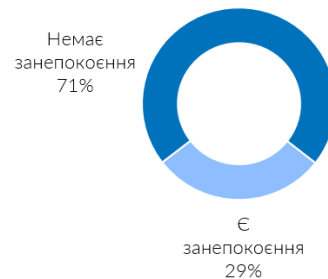
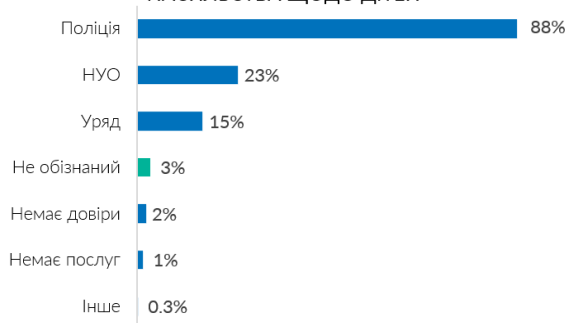

РИСУНОК 15А: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ, ЩО ПОВІДОМИЛИ ПРО ЗАНЕПОКОЄННЯ ЗА РИЗИКАМИ [ПДВВ]

Щодо обізнаності про те, куди повідомляти про випадки насильства щодо дітей, більшість респондентів (88%) зазначили, що їм було б комфортно повідомляти про випадки насильства, експлуатації або недбалого ставлення до дітей насамперед безпосередньо до поліції, а потім до НУО та органів влади.

РИСУНОК 16: ЧАСТКА ДОМГОСПОДАРСТВ ЗА ПОВІДОМЛЕНОЮ ОБІЗНАНІСТЮ ПРО ТЕ, КУДИ ПОВІДОМЛЯТИ ПРО ВИПАДКИ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДІТЕЙ

» Висновки експертів з питань захисту дітей:

Існує помітна прогалина в розумінні збільшення кількості випадків порівняно з минулим роком. Це зростання може бути пов'язане з більш активним залученням сімей до життя місцевої громади. Основні рекомендації включають організацію фокус-групи з цього питання та покращення збору даних про кривдників, типи насильства та відмінності між насильством у сім'ї та громаді, включаючи шкільний булінг. Підвищення обізнаності щодо відповідних каналів повідомлення також має важливе значення, оскільки, хоча поліцію часто називають основною установою, до якої повідомляють про випадки насильства, інші органи влади можуть бути краще підготовлені для реагування на такі ситуації. Рекомендується посилити співпрацю між поліцією та іншими відповідними установами.

У сфері розміщення та підтримки студентів українських університетів, особливо тих, кому ще не виповнилося 18 років, спостерігається ціла низка проблем. По-перше, студенти, які не досягли цього віку, наразі проживають у тих самих приміщеннях, що й дорослі, які не пристосовані для проживання чи захисту дітей. У таких умовах відсутні спеціальні засоби захисту, які можуть бути необхідними для студентів молодшого віку. Крім того, деякі українські студенти проживають у приватних помешканнях, де виникають юридичні та платіжні проблеми з орендодавцями, що підкреслює їхню додаткову вразливість. Такі умови проживання, як в університеті, так і в приватному житлі, створюють підвищені ризики щодо захисту, наприклад, потенційної експлуатації, яка може залишатися непоміченою через обмежений спектр заходів з нагляду.

Важливо виділити окреме, відповідне до віку, житло в університетських корпусах для студентів віком до 18 років. Це передбачає прийняття або перегляд житлових стандартів для забезпечення кращого захисту дітей, зокрема, присутність кваліфікованого

дорослого персоналу, обмеження несанкціонованого входу дорослих та доступ до інформації про основні послуги (наприклад, юридичні консультації, психічне здоров'я та психосоціальну підтримку). Крім того, існує потреба оцінити становище українських студентів, які проживають у приватних помешканнях, де відсутність нагляду може підвищити їхню вразливість до експлуатації та інших ризиків. Крім того, спостерігаються значні проблеми з агентствами, які сприяють організації поїздки і зарахуванню українських студентів до навчальних закладів, оскільки деякі з них не виконують своїх договірних зобов'язань. Ці зобов'язання часто включають надання доступу до мовних курсів, допомоги в отриманні легального статусу проживання та забезпечення іншого захисту, необхідного для інтеграції та безпеки. Як наслідок, деякі студенти прибувають до Словаччини без очікуваного дозволу на проживання або статусу особи, якій надається захист, що ставить їх та їхні сім'ї у вразливе становище. Ситуація є особливо невизначеною для студентів, які самостійно вступили до університетів, що викликає питання щодо різного рівня підтримки та захисту, пропонованого залежно від способу вступу.

Для вирішення цих проблем може бути корисним дослідити вимоги до реєстрації та ліцензування цих агентств, особливо щодо країни їхньої реєстрації та відповідності словацькому законодавству. З'ясування послуг, які вони мають надавати майбутнім студентам, також може допомогти у встановленні стандартів та забезпеченні підзвітності. Крім того, підвищення обізнаності студентів і батьків про наявні канали повідомлення про невиконання зобов'язань може дати їм можливість звертатися до суду, якщо вони відчують, що їх ввели в оману або не надали належної підтримки з боку цих агентств.

Гендерно зумовлене насильство

У цьому розділі розглядаються всі види насильства щодо жінок, чоловіків, дівчат і хлопців. Респондентам було запропоновано визначити основні проблеми безпеки та захисту жінок і дівчат, а також хлопців і чоловіків відповідно. Близько двох третин респондентів, які проживають у домогосподарствах, де є принаймні одна жінка, зазначили, що не мають жодних проблем (67%). Майже така ж частка респондентів, які проживають у домогосподарствах, де є принаймні один чоловік, також не висловили жодних занепокоєнь щодо безпеки та захищеності. Серед тих, хто висловив занепокоєння, найчастіше згадуваною проблемою безпеки для обох статей були пограбування, про які повідомили більшість респондентів (53% жінок і 54% чоловіків). Слідом за цим загроза насильства стала другою найбільш часто згадуваною проблемою серед жінок (30%), тоді як страх депортації (41%) став другою найбільш поширеною основною проблемою безпеки для чоловіків.

РИСУНОК 17: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ПРОБЛЕМАМИ БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТУ, З ЯКИМИ СТИКАЮТЬСЯ ЧОЛОВІКИ

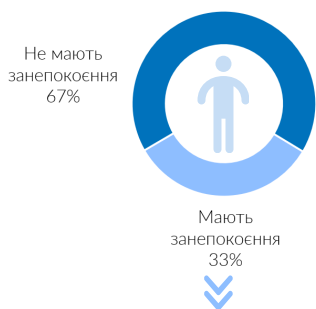

РИСУНОК 17А: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ, ЯКІ ПОВІДОМЛЯЮТЬ ПРО ПРОБЛЕМИ ЧОЛОВІКІВ ЗА ТИПОМ (ПДВВ)

РИСУНОК 18: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ПРОБЛЕМАМИ БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТУ, З ЯКИМИ СТИКАЮТЬСЯ ЖІНКИ

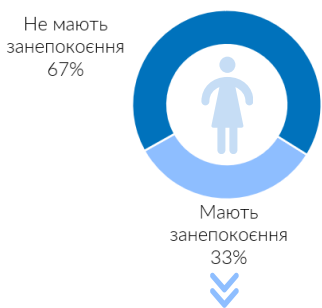
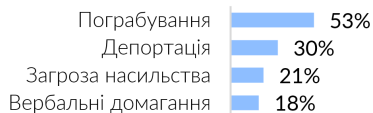

РИСУНОК 18А: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ, ЯКІ ПОВІДОМЛЯЮТЬ ПРО ПРОБЛЕМИ ЖІНОК ЗА ТИПОМ (ПДВВ)

Респондентів запитали, чи зможуть вони у гіпотетичній ситуації, коли хтось у їхній громаді зазнав гендерно зумовленого насильства і звернувся по допомогу, проінформувати цю особу про наявні послуги з протидії ГЗН. Загалом 78% респондентів повідомили, що знають, як отримати доступ принаймні до однієї з двох доступних послуг з протидії гендерно зумовленому насильству (медичної та психосоціальної) після інциденту, пов'язаного з гендерно зумовленим насильством. Більшість респондентів (71%) повідомили, що знають, як отримати доступ до медичних послуг з протидії ГЗН, 68% знають про доступ до послуг з безпеки та захисту, а 54% знають, як отримати доступ до юридичних послуг.

Щодо сприйняття респондентами перешкод у доступі до послуг з протидії ГЗН, то 11% респондентів не бачать жодних перешкод, а 24% не знають, як відповісти на це запитання. Серед тих, хто знав (61%), 47% назвали основним бар'єром недостатню поінформованість. Мовні та культурні бар'єри згадали 35% цих респондентів, і стільки ж (35%) висловили думку, що страх стигматизації та почуття сорому перешкоджають їхньому бажанню повідомляти про випадки, пов'язані з гендерним насильством.

РИСУНОК 19: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА РОЗУМІННЯМ БАР'ЄРІВ У ДОСТУПІ ДО ПОСЛУГ З ПРОТИДІЇ ГЗН

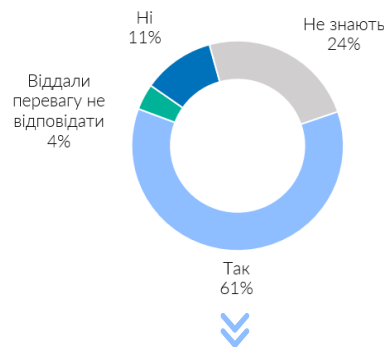

РИСУНОК 19А: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ, ЩО ПОВІДОМИЛИ ПРО БАР'ЄРИ ЗА ТИПОМ (ПДВВ)

» Висновки експертів з питань ГЗН:

SEIS 2024 виявляє деякі ключові тенденції та порівняння з попереднім роком. Зокрема, зросла кількість повідомлень від чоловіків про побоювання депортації, що може бути пов'язано з впливом посиленої мобілізації та військової політики, прийнятої в Україні. Пограбування залишається основною проблемою безпеки, про яку повідомляють представники обох статей. Позитивним моментом є те, що рівень вербальних утисків знизився з 11% минулого року до 6%, що може свідчити про кращу інтеграцію в словацьке суспільство

Важливо зазначити, що SEIS не збирає чутливі або конфіденційні дані про ГЗН, тому, можливо, не змогло відобразити поширеність таких проблем, як насильство з боку інтимного партнера, яке, за статистикою, є основним ризиком для безпеки жінок загалом. Крім того, окремі свідчення, отримані на місцях, вказують на відносно високий рівень сексуальних домагань в умовах приватного житла. Однак, зважаючи на чутливість таких питань, вони спеціально не включені до SEIS і будуть оцінюватися в рамках оцінки ризиків ГЗН.

Рівень обізнаності про послуги з протидії ГЗН залишається високим, що відповідає результатам минулого року. Бар'єри для доступу до послуг з протидії ГЗН залишаються незмінними, і найчастіше згадуваною перешкодою залишається недостатня поінформованість, хоча порівняно з минулим роком масштабність цієї проблеми значно зменшилася. Продовження інформаційних кампаній та зосередження уваги на медичних послугах у реагуванні на ГЗН є вкрай важливими, так само як і постійне надання інформації для подолання постійного бар'єру, пов'язаного з недостатньою поінформованістю.

Соціально-економічна інтеграція та засоби до існування

У цьому розділі детально розглядається соціально-економічний профіль домогосподарств, включаючи такі ключові сфери, як засоби до існування, зайнятість та загальна економічна спроможність. У розділі також представлено аналіз індексів вразливості, щоб оцінити труднощі, з якими стикаються домогосподарства через нестачу їжі та/або грошей.

Засоби до існування та інклюзивність

Щодо найвищого рівня отриманої освіти, майже половина респондентів працездатного віку²¹ повідомили, що мають вищу освіту (47%), 25% закінчили технічні або професійно-технічні заклади освіти, а 21% здобули середню освіту. На противагу цьому, менше 1% респондентів повідомили, що не мають формальної освіти. Це може свідчити про високий рівень працевлаштування і демонструє потенціал біженців для пом'якшення довгострокових проблем з вакансіями, в тому числі тими, що потребують високоосвічених кандидатів.

РИСУНОК 20: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА НАЙВИЩИМ ДОСЯГНУТИМ РІВНЕМ ОСВІТИ

Подальший аналіз був проведений щодо рівня володіння словацькою мовою серед членів домогосподарств віком від 12 до 64 років. Четверть (25%) повідомили, що мають початковий рівень, 42% – середній, 18% – просунутий і 9% – вільно володіють мовою. Однак 5% повідомили, що не розуміють словацьку мову або не можуть спілкуватися нею.

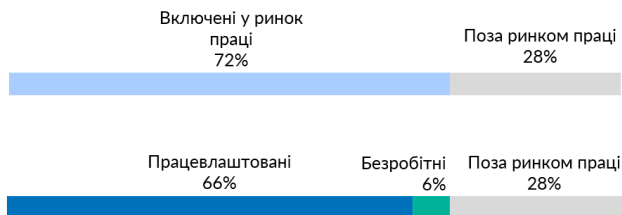
Фактично, 72% опитаних членів домогосподарств працездатного віку є складовою частиною робочої сили²² у Словаччині, тоді як 28% – не є її складовою частиною. Крім того, 66% членів домогосподарств працездатного віку повідомили, що вони працюють,²³ більшість з них у виробничому секторі (35%) та за офіційною письмовою угодою (87%). Середня кількість годин роботи на тиждень, про яку повідомили працевлаштовані, становила 36 годин.

²¹ Працездатний вік – це віковий діапазон від 15 до 64 років.

²² Внутрішня робоча сила: особи працездатного віку, зайняті або безробітні. Не є складовою частиною робочої сили: особи працездатного віку з серйозними захворюваннями, які перебувають у відпустці по догляду за дитиною або навчаються.

²³ Працевлаштування протягом останніх 7 днів.

РИСУНОК 21: ЧАСТКА ЧЛЕНІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ ПРАЦЕЗДАТНОГО ВІКУ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Серед тих працездатних членів домогосподарств, які момент збору даних не були складовою частиною робочої сили (28%) або були безробітними (6%), 31% повідомили, що навчаються, 31% займаються домашніми обов'язками, а 17% активно шукають роботу.

Респондентів працездатного віку запитали про проблеми, з якими вони стикалися під час пошуку роботи в Словаччині. Приблизно 51% повідомили, що стикалися з труднощами, найпоширенішою з яких було незнання словацької мови, на що вказали 36% респондентів. Ця проблема також була висвітлена під час ФГД, насамперед через вимогу щодо володіння словацькою мовою, що підкреслює необхідність мовних курсів. Крім того, свідчення учасників ФГД підкреслили, що багато робочих місць, доступних для біженців – навіть ті, які не вимагають знання словацької мови, – є складними з точки зору зайнятості через тривалі робочі зміни, фізично вимогливі завдання та обмежену гнучкість графіку. Така ситуація є особливо складною для матерів-одиначок, які стикаються з труднощами у поєднанні роботи з обов'язками по догляду за дітьми.

РИСУНОК 22: ЧАСТКА ЧЛЕНІВ ДОМОГОСПОДАРСТВА ПРАЦЕЗДАТНОГО ВІКУ, ЯКІ СТИКАЮТЬСЯ З ТРУДНОЩАМИ У ПОШУКУ РОБОТИ В СЛОВАЧЧИНІ

РИСУНОК 22А: ЧАСТКА ЧЛЕНІВ ДОМОГОСПОДАРСТВА ПРАЦЕЗДАТНОГО ВІКУ, ЯКІ СТИКАЮТЬСЯ З ТРУДНОЩАМИ У ПОШУКУ РОБОТИ В СЛОВАЧЧИНІ ЗА ОСНОВНИМИ ПРИЧИНАМИ

Незважаючи на ці виклики, деякі учасники ФГД зазначили, що вони активно шукають роботу за допомогою різних каналів, включаючи онлайн-платформи для працевлаштування, такі як Profesia.sk, соціальні мережі (наприклад, групи у Facebook зі списками вакансій, група

«Українці в Словаччині» та LinkedIn), спеціальні групи та канали у Viber та Telegram, сайт Europass, оголошення та прямі звернення до потенційних роботодавців, включаючи фабрики та ресторани.

"...Однак деякі біженці під час одного з ФГД згадували про питання рівності: «З дипломом вчителя можна знайти роботу, але якщо диплом не підтверджений, то ти не маєш права працювати в державній школі. Можна влаштуватися в приватну школу. Але навіть з дипломом вчителя беруть на посаду навчального асистента. На нижчу посаду, але навантаження вдвічі більше, а зарплата менша, ніж у словацьких колег. Пільги для вчителів не поширюються на українських вчителів»..."
 ФГД у Братиславі, липень 2024 року, віковий діапазон 35-70 років, 2 чоловіки та 12 жінок

Щодо свого статусу зайнятості перед від'їздом з України, 51% респондентів працездатного віку зазначили, що працювали, 20% – навчалися, 10% – були самозайняті, а 2% – були безробітними. Примітно, що виробничий сектор був основною галуззю, про яку повідомили 16% респондентів, будучи єдиною категорією зі значним представництвом, тоді як інші сектори були розподілені більш рівномірно.

РИСУНОК 23: ЧАСТКА ЧЛЕНІВ ДОМОГОСПОДАРСТВА ЗА ОСНОВНИМИ ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДО ВІЇЗДУ З УКРАЇНИ

Важливим показником, отриманим в результаті оцінки, є частка молоді, яка не перебуває в системі освіти, зайнятості або навчання (NEET), що може потрапити у потенційно вразливу ситуацію в майбутньому. Дані показують, що 7,5% молоді у віці 15-24 років, охопленої оцінкою, на момент збору даних не перебували в системі освіти, зайнятості або навчання. Майже 45% цих молодих членів домогосподарств здобули середню освіту, тоді як 25% здобули початкову освіту. Технічну освіту здобули 14%, а решта 16% мають вищу освіту.

Економічний потенціал

У наступному розділі розглядається економічна спроможність домогосподарств. Середній дохід домогосподарств становив 508 євро, а середні витрати – 547 євро. Найбільша частка витрат припадала на продукти харчування (приблизно 51%), 24% – на житло і 9% – на витрати, пов'язані з охороною здоров'я.

Доходи 42% домогосподарств були визнані достатніми для задоволення основних потреб у продуктах харчування, але недостатніми для регулярних комунальних платежів, придбання ліків та нового одягу. Приблизно 38% домогосподарств мають доходи, які задовольняють усі ці потреби, але не вистачає на придбання основних товарів, таких як телевізор або холодильник. Крім того, 8% домогосподарств повідомили, що їхнього доходу не вистачає навіть на базові потреби, такі як їжа. Крім того, порівнюючи дохід домогосподарств з першими місяцями перебування в Словаччині, 61% домогосподарств повідомили, що можуть дозволити собі більшу або таку ж кількість товарів і послуг, тоді як 39% повідомили про негативні зміни в доходах домогосподарства.

Щодо основного джерела доходу за останні 30 днів перед опитуванням, визначеного домогосподарством, 58% респондентів вказали на повну зайнятість у приймаючій країні, тоді як 12% поклалися на роботу з неповним робочим днем, а 11% повідомили, що не мають ніякого доходу, від якого можна було б залежати. Деякі з респондентів також вказали на додаткові джерела доходу. 15% домогосподарств повідомили, що отримували соціальну допомогу від уряду Словаччини, а 9% – від уряду України.

Найчастіше згадуваною соціальною допомогою, яку надавав уряд Словаччини протягом останніх 30 днів перед збором даних, була допомога на проживання, про яку повідомили 67% домогосподарств, які отримують соціальний захист (15%). Майже 37% цих домогосподарств повідомили, що отримують допомогу по безробіттю, а 25% – пенсію. Оскільки в даний час особи з дозволом на тимчасовий захист не отримують допомоги по безробіттю від словацького уряду, це може бути «допомога на покриття матеріальних потреб». Аналогічно, особи з дозволом на тимчасовий захист не мають права на отримання пенсії із системи соціального забезпечення Словаччини, тому робиться припущення, що такі особи можуть отримувати пенсію з пенсійної системи України. Загалом, 64% домогосподарств визнали задовільним соціальний захист, що надається словацьким урядом. Однак 13% повідомили про незадоволеність, тоді як решта 23% зайняли нейтральну позицію, що означає, що вони не були ні задоволені, ні незадоволені.

Що стосується доступу до фінансових послуг, то загалом 84% представників домогосподарств повідомили, що наразі мають банківський рахунок в офіційній фінансовій установі в Словаччині. Хоча 87% респондентів у віці до 60 років мають банківський рахунок, цей показник знижується до 57% серед тих, кому 60 років і більше.

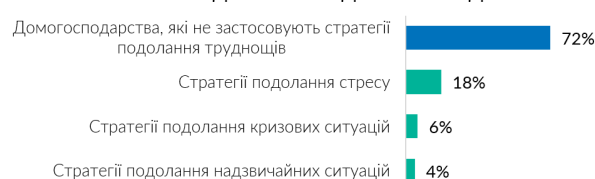
Індекси вразливості

Для вимірювання обсягу труднощів, з якими стикаються домогосподарства через нестачу продовольства, в опитуванні було використано Індекс скорочених стратегій подолання труднощів²⁴ (RCSI). Індекс вимірює частоту та тяжкість поведінки щодо споживання продуктів харчування, до якої домогосподарства були змушені вдаватися через нестачу продовольства

протягом 7 днів, що передували опитуванню. Загалом, 28% домогосподарств повідомили, що принаймні один раз за останні сім днів поклалися на менш улюблені та дешевші продукти харчування. Крім того, 16% зменшили розмір порцій їжі, 16% дорослих обмежили своє споживання, щоб маленькі діти могли їсти, 14% зменшили кількість прийомів їжі протягом дня, а 14% позичали їжу або гроші, щоб купити продукти, або поклалися на допомогу родичів чи друзів.

Індекс стратегій виживання та здатності до забезпечення засобів до існування²⁵ (LCSI) аналізує середньо- та довгострокову спроможність домогосподарств до виживання у відповідь на нестачу їжі або коштів на її придбання, а також їхню здатність долати труднощі в майбутньому. Загалом, 72% домогосподарств повідомили, що не застосовують жодної стратегії подолання труднощів. Водночас 18% домогосподарств повідомили, що покладаються на таку стратегію подолання стресу, як витрачання заощаджень або продаж домашнього майна. Більш серйозні стратегії подолання кризи, які зазвичай передбачають скорочення витрат на освіту та/або охорону здоров'я, використовували 6% домогосподарств. Насамкінець, 4% домогосподарств повідомили про застосування стратегій подолання надзвичайних ситуацій, які включали продаж будинку та/або залучення до роботи з підвищеним ризиком.

РИСУНОК 24: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ІНДИКАТОРОМ RCSI

Висновки експертів з питань соціально-економічної проблематики та забезпечення засобів до існування:

Після отримання тимчасового захисту біженці отримують право на роботу. Як повідомляється, понад дві третини членів домогосподарств працездатного віку повідомили, що мають роботу, тоді як 6% залишаються безробітними (перебувають поза ринком праці) – це покращення порівняно з 2023 роком, коли лише половина респондентів працездатного віку мали роботу. Мовний бар'єр залишається основною перешкодою для працевлаштування, що підкреслює критичну роль мовної підтримки не лише у забезпеченні належного працевлаштування, а й у сприянні ширшій інтеграції в приймаючій країні. Тому наявні та доступні мовні курси продовжують відігравати важливу роль у соціально-економічній інтеграції біженців у Словаччині.

Загалом, спостерігається помітне зростання зайнятості біженців, що є важливим зрушенням, особливо з огляду на те, що деякі біженці перебувають у приймаючій країні вже більше двох років. Всупереч цим позитивним

²⁴ Індекс скорочених стратегій подолання труднощів: [online](#)

²⁵ Індекс стратегій виживання та здатності до забезпечення засобів до існування: [online](#)

змінам, проблема надмірної кваліфікації, коли людина з високим рівнем освіти, часто з багаторічним досвідом роботи, працює на посаді з набагато нижчими вимогами, залишається постійною проблемою. Програми підтримки та ініціативи, спрямовані на сприяння визнанню дипломів, сертифікатів і навичок, відіграють важливу роль у пом'якшенні негативних аспектів надмірної кваліфікації біженців.

Заслужують на увагу також результати, де повідомляється респондентами про основні види трудової діяльності до виїзду з України, особливо що стосується тих 10% членів домогосподарств, які були самозайняті. З 15 липня 2024 року особи, яким надано статус ТЗ, можуть бути самозайняті без необхідності змінювати свій правовий статус у Словаччині. Ця законодавча зміна, безумовно, є важливим кроком у розвитку можливостей для отримання засобів до існування, враховуючи кількість населення, яке було самозайнятим до приїзду в Словаччину.

Звіт підтвердив високий рівень освіти українських біженців у Словаччині. Це може призвести до високого рівня працевлаштування, що, ймовірно, вже відображено в цьому звіті, і свідчить про потенціал біженців пом'якшити довгострокові проблеми з вакансіями, в тому числі тими, що потребують високоосвічених кандидатів.

Рівень доходів виглядає співставним з результатами оцінки MSNA 2023. Однак, можливо, варто уважніше проаналізувати не лише доходи, а й, зокрема, «купівельну спроможність», оскільки інфляція та зростання цін протягом останнього року могли призвести до зниження фінансової стабільності.

Суттєвою зміною порівняно з попереднім роком стало коригування системи житлових субсидій (1 липня 2024 року), що могло б стати одним із ключових чинників допомоги багатьом домогосподарствам у підтримці певного рівня життя. Оскільки збір даних проводився напередодні набуття чинності змін, вплив таких змін на фінансову стабільність та можливі стратегії подолання труднощів домогосподарств можна буде спостерігати пізніше в майбутньому.

Незважаючи на значний прогрес у доступі до соціальної підтримки біженців у Словаччині, залишаються проблеми із забезпеченням рівного доступу до повного спектру соціального захисту та пільг, доступних у Словаччині. Власники дозволів на тимчасове проживання продовжують стикатися з перешкодами в отриманні допомоги по безробіттю, в тому числі допомоги по безробіттю, на тих же умовах, що і місцеві громадяни. Крім того, доступ власників дипломів про вищу освіту до заходів підтримки, спрямованих на забезпечення працевлаштування, таких як програми перекваліфікації, залишається обмеженим, що перешкоджає їхній інтеграції на ринку праці та в суспільство в цілому. Усунення цих прогалин має вирішальне значення для подальшого зміцнення рівності та інтеграції біженців.

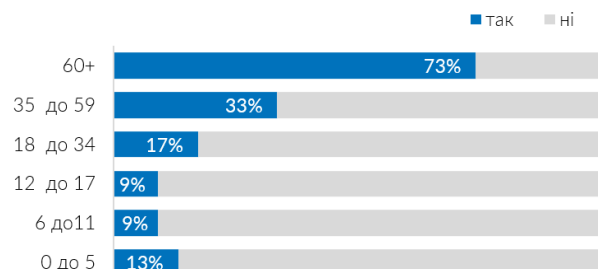
Здоров'я

Цей розділ містить огляд різних тем, пов'язаних зі здоров'ям, що стосуються різних аспектів благополуччя. Сюди входять доступ до медичних послуг, здоров'я та харчування дітей, психічне здоров'я та психосоціальна підтримка (ПЗПСП), а також витрати на охорону здоров'я та обізнаність. Кожна з цих сфер має вирішальне значення для розуміння загального рівня стану здоров'я та визначення ключових викликів і можливостей для його покращення. Станом на час збору даних в рамках оцінки MSNA 2023 особи, яким було надано ТЗ, мали право лише на доступ до екстреної та базової медичної допомоги. Однак з 1 вересня 2023 року уряд забезпечив повний доступ до медичних послуг для всіх осіб, яким було надано ТЗ, за винятком санаторно-курортного лікування.²⁶

Доступ

Варто зазначити, що 27% усіх членів домогосподарств повідомили, що мають хронічні захворювання,²⁷ а на рівні домогосподарств 43% з них мали принаймні одного члена домогосподарства з хронічним захворюванням. Додатковий аналіз показує, що більшість людей, які живуть із хронічними захворюваннями, старші 60 років, що свідчить про те, що ця вікова група може потребувати особливої підтримки.

РИСУНОК 25: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА НАЯВНІСТЮ ОСОБИ З ХРОНІЧНИМ ЗАХВОРЮВАННЯМ ЗА ВІКОВИМИ КАТЕГОРІЯМИ

Щодо доступу до медичних послуг, 31% членів домогосподарств мали проблеми зі здоров'ям, які потребували медичної допомоги протягом місяця, що передувало збору даних. З них 79% повідомили, що змогли отримати доступ до медичних послуг, тоді як решта 21%, які потребували допомоги, не отримали необхідної допомоги. Основним бар'єром у доступі до медичної допомоги, про який повідомили респонденти, була неможливість записатися на прийом до лікаря, про що повідомили 29% респондентів, які не отримали необхідної допомоги, а 24% вказали на відмову на відмову в наданні медичної допомоги з боку медичного персоналу.

²⁶ Міністерство охорони здоров'я – визначення обсягу медичної допомоги для осіб, яким надано тимчасовий захист: [online](#)

²⁷ Chronické ochorenie je zdravotný stav alebo choroba, ktorá je pretrvávajúca, dlhotrvajúca a vo všeobecnosti charakterizovaná pomalým vývojom. Napr. diabetes, hypertenzia (vysoký krvný tlak), astma, artritída, chronická obštrukčná choroba pľúc (CHOCHP), srdcové choroby, autoimunitné poruchy a určité stavy duševného zdravia.

РИСУНОК 26: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ З ОСОБОЮ, ЯКА МАЄ ПОТРЕБУ В МЕДИЧНІЙ ДОПОМОЗІ

Крім того, жінок віком від 10 до 55 років запитали про їхній досвід щодо перешкод у доступі до послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я. Майже 5% зазначили, що стикалися з перешкодами (37 жінок), причому найпоширеніший бар'єр відображає основні проблеми, з якими стикаються при доступі до загальної медичної допомоги: неможливість записатися на прийом (32%) та відмова у наданні допомоги (24%).

Додаткова інформація, отримана під час ФГД, свідчить про подальші труднощі з отриманням направлень до спеціалістів, таких як офтальмологи або ортопеди, що супроводжуються тривалим часом очікування на прийом, що іноді триває кілька місяців до першої консультації. Мовний бар'єр також є додатковою перешкодою через брак медичного персоналу, здатного спілкуватися українською або російською мовами. Що стосується вразливих груп, таких як люди похилого віку або особи з інвалідністю, які часто потребують регулярного нагляду лікарів, спеціалізовану допомогу та/або безперервне медикаментозне лікування часто буває важко отримати.

Здоров'я та харчування дітей

Що стосується здоров'я та харчування дітей, 82% дітей у віці від 9 місяців до 5 років отримали щеплення від кору, а серед вакцинованих 66% також отримали другу дозу. Що стосується харчування, то із загальної кількості опитаних жінок репродуктивного віку, які мають принаймні одну дитину (26 осіб), 54% жінок, які мають дитину віком 0-23 місяці, годували її груддю протягом першої години після пологів, тоді як 14% зазначили, що ніколи не годували свою дитину груддю. Щодо винятково грудного вигодовування немовлят віком до 6 місяців, було надано лише дві відповіді: одна з респондентів-жінок зазначила, що дитина перебувала на виключно грудному вигодовуванні, а інша повідомила, що дитина отримувала грудне молоко разом з додатковою їжею або рідиною.

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка

Серія запитань дозволила отримати уявлення про психічне здоров'я та психосоціальну підтримку (ПЗПСП). Близько 28% домогосподарств повідомили, що принаймні один із членів має проблеми з психічним здоров'ям або психосоціальні проблеми. На індивідуальному рівні про такі проблеми, як відчуття засмученості, тривоги, занепокоєння, збудження, гніву або депресії, повідомили 21% членів домогосподарств. Серед тих, хто мав проблеми з психічним здоров'ям, 31% звертався до служб психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, і 94% з них отримали необхідну підтримку. У більшості випадків звернення за підтримкою з питань психічного здоров'я виявилось корисним: у 98% випадків було відмічено покращення стану. І навпаки, лише невеликий відсоток (0,4%) тих, хто звертався за ПЗПСП, повідомили про погіршення свого психічного здоров'я.

Витрати та обізнаність

За останні 6 місяців респонденти повідомили, що в середньому витрачали 60 євро на медичні послуги (без ліків) та 31 євро на ліки та товари медичного призначення за 6 місяців. Додаткова інформація, отримана під час ФГД, свідчить про труднощі з придбанням ліків через їхню високу вартість. Деякі учасники повідомили про тимчасові візити в Україну для придбання ліків або для отримання спеціалізованого лікування. Щодо витрат на ліки та медичне страхування, деякі учасники ФГД згадували про те, що навіть маючи статус особи, якій надано ТЗ, деякі лікарі відмовлялися їм у наданні допомоги або лікуванні через недостатнє покриття медичної страховки.

РИСУНОК 27: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ З ОСОБОЮ, ЯКА МАЄ ПРОБЛЕМИ З ПСИХІЧНИМ ЗДОРОВ'ЯМ ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНИМИ ПРОБЛЕМАМИ

» Висновки експертів з питань здоров'я:

Результати SEIS відображають кілька контекстуальних аспектів минулого року. Значною зміною порівняно з попереднім роком стало запровадження універсального медичного страхування для осіб, яким надано тимчасовий захист (ТЗ), у Словаччині, за винятком санаторно-курортних і термальних процедур, що надаються урядом. Зусилля з мобілізації громад допомогли подолати бар'єри у доступі до медичних послуг, а родичі, які розмовляють словацькою мовою, допомагають з перекладом та супроводом під час медичних візитів. Однак українські громадяни з числа осіб, яким надано ТЗ, не інтегровані в національну електронну систему охорони здоров'я, що впливає на їхню здатність отримувати медичні послуги та купувати ліки. Міністерство охорони здоров'я могло б покращити комунікацію з постачальниками медичних послуг та аптеками шляхом централізації та стандартизації інформації, зокрема щодо прав біженців на медичне обслуговування. Такий підхід допоміг би покращити доступ до медичних послуг для осіб, яким надано ТЗ. Незважаючи на те, що 91% біженців, які потребують ПЗПСП, повідомили, що отримали необхідну підтримку, спостерігається зниження доступності послуг через брак фінансування. Біженці стикаються з проблемами в доступі до призначених ліків через обмеженість інформації, якою вони обмінюються з фармацевтичними компаніями, а також через їхнє нинішнє виключення з електронної системи охорони здоров'я.

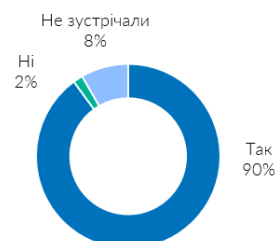
Подальші кроки включають вирішення проблеми мовного бар'єру та доступності послуг шляхом працевлаштування переміщених українських медичних працівників, надання послуг перекладачів та покращення доступу до інформації через зручні для них канали. Люди із хронічними захворюваннями, особливо у віці 60 років і старше, та особи з інвалідністю потребують спеціальних стратегій у сфері охорони здоров'я для забезпечення постійного доступу до спеціалізованих послуг і ліків. Тенденції та порівняння з оцінкою MSNA 2023 показують, що охорона здоров'я випала з трійки основних потреб, поступившись місцем житлу, харчуванню та працевлаштуванню. Незважаючи на запровадження загального медичного страхування, становище щодо доступу до послуг з охорони здоров'я суттєво не змінилося: кожен п'ятий громадянин все ще стикається з бар'єрами. Мовний бар'єр зменшився, ймовірно, завдяки підвищенню рівня володіння словацькою мовою та ефективній мобілізації громади. Основним бар'єром залишаються труднощі із записом на прийом до лікаря, хоча цей бар'єр дещо зменшився. Відсоток домогосподарств з проблемами психічного здоров'я суттєво не змінився, але 91% біженців, які потребують ПЗПСП, повідомили, що отримали необхідну підтримку, що свідчить про покращення доступності для осіб, яким надано ТЗ.

Попередження сексуальної експлуатації та насильства

Загалом, 90% домогосподарств повідомили, про задоволеність поведінкою працівників гуманітарних організацій у їхньому регіоні, тоді як 2% висловили незадоволеність. Приблизно 8% домогосподарств не стикалися з жодним працівником гуманітарних організацій. Серед тих, хто незадоволений поведінкою працівників гуманітарних організацій (результати ґрунтуються лише на 10 відповідях), 54% (n = 5) назвали причиною незадоволеності відсутність співчуття з боку працівників гуманітарних організацій, 31% (n = 3) повідомили, що їх не поінформували про їхні права, а 27% (n = 3) повідомили, що стикалися з неповажним ставленням до себе; однак, це нечисленні випадки, про які повідомили лише 10 осіб.

Щодо повідомлень про неналежну поведінку працівників гуманітарних організацій, 81% респондентів зазначили, що знають про такі механізми. Найчастіше респонденти згадували телефонні дзвінки (56%), соціальні мережі (30%) та особисте спілкування (27%). Крім того, 14-10% респондентів зазначили, що знають, як повідомити про таку поведінку через онлайн-форми та електронну пошту.

РИСУНОК 28: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА РІВНЕМ ЗАДОВОЛЕННЯ РОБОТОЮ ПРАЦІВНИКАМИ ГУМАНІТАРНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

» Висновки експертів з питань захисту від сексуальної експлуатації та насильства:

Задоволеність поведінкою персоналу гуманітарних організацій дещо зросла порівняно з минулим роком (з 88% до 90%), що є позитивним зрушенням. Крім того, позитивним сигналом є те, що протягом останніх років у Словаччині не було зафіксовано випадків сексуальної експлуатації та насильства. Однак були задокументовані випадки сексуальної експлуатації та насильства в приватному житті та на робочому місці. На жаль, жодні зобов'язання щодо політики захисту від сексуальної експлуатації та насильства не поширюються на тих, хто не є партнерами ООН у сфері реагування на відповідні ситуації.

Проживання

У цьому розділі описуються поточні умови проживання респондентів, включаючи витрати на житло, правові гарантії проживання та інші актуальні теми

Загалом, дані SEIS свідчать про те, що 85% членів домогосподарств проживають у придатному для проживання та доступному житлі. Щодо типу житла, то 44% членів домогосподарств повідомили, що на момент збору даних проживали у власному житлі, включаючи орендовані квартири, будинки, гостьові будинки тощо, 22% ділили свою житлову площу з іншими особами, а 20% проживали в колективних об'єктах, тобто будівлях (школах, громадських центрах), які були перепрофільовані для надання тимчасового притулку для великої кількості людей. Крім того, 10% членів домогосподарств проживали в готелях або хостелах, а 5% респондентів повідомили, що мешкають у житлі, наданому роботодавцем.

РИСУНОК 29: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ТИПОМ ЖИТЛА

З усіх опитаних членів домогосподарств, згідно з визначенням достатньої житлової площі Програми ООН щодо населених пунктів,²⁸ 99% проживали в умовах перенаселеності, тоді як решта членів домогосподарств відчували перенаселеність, коли на одну житлову кімнату припадало більше 3 осіб. Однак середній показник кількості кімнат на одну особу становив 0,84, що значно нижче середнього показника по Європейському Союзу (1,6)²⁹, а також нижче середнього показника по Словаччині (1,2). Хоча 85% членів домогосподарств повідомили, що не відчувають жодних проблем з їхніми поточними житловими умовами, решта вказали на такі проблеми, як недостатній рівень приватності, про що повідомили 33% тих, хто зіткнувся з проблемами.

РИСУНОК 30: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА УМОВАМИ ПРОЖИВАННЯ В ПОТОЧНОМУ ЖИТЛІ

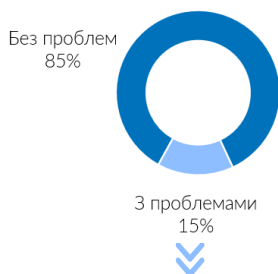
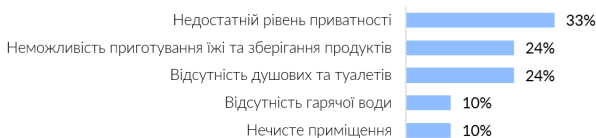

РИСУНОК 30А: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ, ЯКІ ПОВІДОМЛЯЮТЬ ПРО ПРОБЛЕМИ ЗА ТИПОМ (ПДВВ)

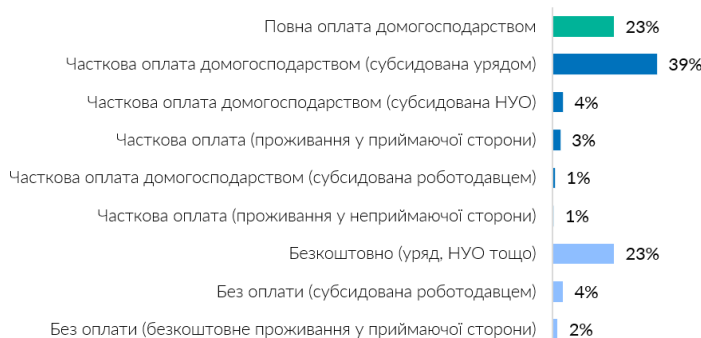
Хоча збір даних проводився влітку, інформація про підготовку до зими також була включена в опитування. У зв'язку з цим 90% домогосподарств з тривалим терміном оренди повідомили про достатній рівень захисту взимку, тоді як 10% відзначили неоптимальні умови, пов'язані з опаленням, утепленням та/або достатнім постачанням гарячої води.

Витрати та правові гарантії проживання

У наступному підрозділі наведено детальну інформацію про витрати та правові гарантії проживання. Респонденти повідомили, що в середньому витрачають 158 євро на місяць на оренду житла для домогосподарств.

Що стосується основних умов розміщення, 48% респондентів повідомили, що частково оплачують своє житло (наприклад, за рахунок субсидій від держави, НУО тощо), 29% проживають безкоштовно (за рахунок держави або НУО), а 23% повністю оплачують свої витрати на проживання.

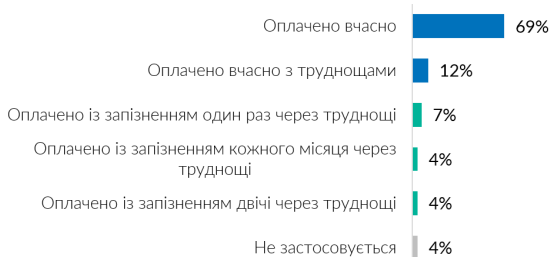
РИСУНОК 31: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА УМОВАМИ ПРОЖИВАННЯ

Респондентів, які повністю або частково оплачують оренду житла, запитали про їхню здатність вчасно вносити плату за житло протягом трьох місяців, що передували опитуванню. Про відсутність фінансових труднощів повідомили 69% таких домогосподарств, тоді як 12% зазнавали певних труднощів, але змогли вчасно сплатити орендну плату. Про несвоєчасну оплату повідомили 15% домогосподарств; точніше, 11% повідомили лише про одну/дві несвоєчасні оплати, а 4% повідомили, що здійснювали оплату щомісяця із запізненням. Додаткова інформація, отримана під час ФГД, свідчить про різні проблеми залежно від типу житла та умов розміщення: в індивідуальному житлі дохід та заощадження домогосподарств спрямовуються на оплату оренди, що майже не залишає фінансових ресурсів на інші потреби; в той час як у колективному житлі поширеними є логістичні проблеми, пов'язані з далекими поїздками на роботу та недостатнім оснащенням житла. Крім того, проживання в сільській та міській місцевості створює різні проблеми для біженців. У сільській місцевості бракує зручностей і ускладнене транспортне сполучення, щоб дістатися до місць надання послуг, наприклад, у найближчому місті. На протипагу цьому, міські райони передбачають більшу вартість життя, більшу наповнюваність шкіл. В обох контекстах спільною проблемою є транспортні витрати.

²⁸ Definiční preplnění obydlí podľa UN-Habitat nastane v prípade, ak на одну об'єктну містність припадають вище трьох осіб: [online](#)
²⁹ Velikost bytvania v EÚ v roku 2021: [online](#)

РИСУНОК 32: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ФІНАНСОВИМИ ТРУДНОЩАМИ ПРИ ПРОЖИВАННІ

Що стосується правових гарантій проживання, то 37% членів домогосподарств не були впевнені у своїх короткострокових планах щодо того, як довго вони можуть залишатися у своєму нинішньому житлі. На противагу цьому, 26% респондентів зазначили, що можуть залишитися на шість місяців або довше. Для 13% членів домогосподарств очікуваний термін перебування становив до одного місяця, тоді як 11% планували залишитися на два-три місяці. Близько 4% вважали, що їхнє житло є безпечним лише на найближчий тиждень.

РИСУНОК 33: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ЗА ПЛАНОМ КОРТОКСТРОКОВОГО ПРОЖИВАННЯ

...Під час ФГД, проведеної у м. Гуменне на початку липня 2024 року, учасники висловили занепокоєння щодо чотирьох осіб з пункту прийому біженців у м. Гуменне – матері з 17-річним сином з інвалідністю та двох дорослих з діагнозом «шизофренія», які не мають права залишатися в цьому закладі після закінчення липня 2024 року. Під час липневого ФГД у м. Спішська Нова Весь учасники повідомили що планується змінити статус готелю, який зараз використовується як колективне житло. Починаючи з вересня, перебування новоприбулих біженців буде обмежено до 120 днів після їхнього прибуття. Крім того, особи з числа вразливих категорій, які користуються програмою субсидій на проживання для осіб, яким надано тимчасовий захист, більше не зможуть проживати в готелі....

Крім того, домогосподарствам з очікуваним терміном перебування у житлі протягом періоду до шести місяців було поставлено додаткове запитання щодо відчуття тиску, який змушує їх покинути поточне житло; 17% повідомили, що відчують тиск, який змушує їх виїхати, а 31% пояснили це відчуття зростанням вартості життя, що відображено у результатах минулорічного звіту.

РИСУНОК 34: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ БЕЗ ПЛАНУ КОРТОКСТРОКОВОГО ПРОЖИВАННЯ, ЯКІ ЗАЗНАЮТЬ ТИСКУ ЩОДО ВИЇЗДУ

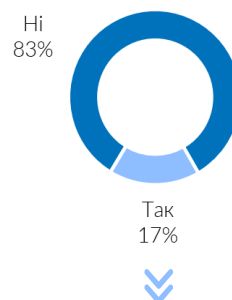
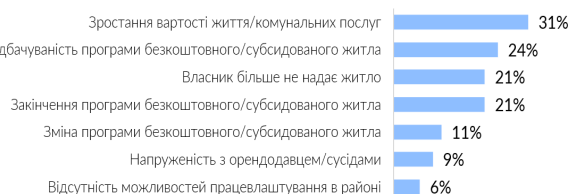

РИСУНОК 34А: ЧАСТКА ДОМОГОСПОДАРСТВ, ЯКІ ЗАЗНАЮТЬ ТИСКУ ЩОДО ВИЇЗДУ З ПОТОЧНОГО ЖИТЛА ЗА ОСНОВНИМИ ПРИЧИНАМИ

Додаткова інформація була отримана в ході фокус-групових дискусій щодо правових гарантій проживання в період з квітня по липень 2024 року – незадовго до і після внесення суттєвих змін до Закону про притулок (Поправка до Закону № 480/2002, 36. зак. про притулок). Зміни були затверджені 5 червня 2024 року і набули чинності 1 липня 2024 року. Дані, зібрані до прийняття закону, виявили значну невизначеність щодо продовження субсидій на проживання, що викликало занепокоєння серед багатьох людей, особливо тих, хто побоювався, що їх можуть змусити повернутися в Україну. Ця ситуація була особливо тривожною для найбільш вразливих груп населення, таких як люди похилого віку, особи з інвалідністю та самотні матері з дітьми.

Висновки експертів щодо проживання:

Зменшення кількості домогосподарств з власним житлом (з 47% до 44%) можна пояснити зростанням цін. З 1 липня 2024 року допомога на розміщення осіб, які отримали тимчасовий захист, може надаватися лише некомерційним постачальникам житла і тільки для певних груп вразливих осіб із числа тримічів ТЗ.

Період збору даних збігся з часом внесення змін до програми субсидювання житла що означає, що результати не повністю відображають поточну ситуацію щодо типів житла та суми, яку домогосподарства сплачують (повна чи часткова оплата). Загалом, як свідчать результати ФГД, швидкі зміни викликали стрес і занепокоєння серед деяких біженців. Недостатність

часу для того, щоб впоратися з такими законодавчими змінами, особливо щодо таких важливих аспектів життя, як розміщення та житло, виявилася важливим фактором, який не дозволив відповідним групам населення належним чином підготуватися до таких змін.

Забігаючи наперед, можна порівняти фінансові труднощі та умови життя з місцевими статистичними даними про витрати на життя.

Невизначеність щодо правових гарантій проживання викликає особливе занепокоєння: 37% домогосподарств не впевнені у своїх короткострокових планах щодо житла. Ця невизначеність може створювати значні ризики для захисту, оскільки домогосподарства можуть зіткнутися із загрозою втрати житла без прийнятних альтернатив.

Зміна законодавства спричинила проблеми, особливо в пунктах тимчасового розміщення біженців, які приймали осіб вразливої категорії, і з 1 липня 2024 року вони більше не мають права на отримання допомоги. Біженці вразливої категорії повинні або самі платити за проживання, або шукати нове місце проживання, де приймаюча сторона має право на отримання державної допомоги для біженців вразливої категорії. З цим пов'язано кілька проблем:

- Брак доступного приватного житла по всій країні, недостатня кількість місць у колективних закладах, які мають право на отримання допомоги для осіб вразливої категорії, які потребують тимчасового захисту, та небажання власників приватних будинків приймати осіб вразливої категорії, які потребують тимчасового захисту, за новим механізмом надання допомоги (5 євро на добу, що може бути недостатньою ціною, особливо в регіонах зі значно вищими ринковими цінами на оренду житла та значним адміністративним навантаженням).
- Втрата зв'язку з громадою та місцем, де вони проживали понад 2 роки (особливі труднощі виникають у сімей з дітьми шкільного віку, складно знайти школу в новому регіоні; чутлива проблема для літніх людей з уже усталеними схемами медичного обслуговування, тощо, а також розділення членів сімей).
- Як наслідок, було повідомлено про деякі випадки повернення окремих осіб і сімей в Україну.
- Деякі особи, яким надано тимчасовий захист, платять високу ціну за приватне житло, погоджуючись на нечітко визначені умови проживання. Як і в оцінці MSNA 2023, якщо порівнювати середнє по ЄС співвідношення кімнат на одну особу, біженці продовжують стикатися з проблемами, пов'язаними з проживанням у житлових приміщеннях з більшою кількістю людей на одну придатну для проживання кімнату порівняно із загальною ситуацією серед населення Словаччини.

Висновки

Мета SEIS у Словаччині полягає у підтримці науково обґрунтованого гуманітарного реагування шляхом надання міжсекторальних даних про потреби та спроможність домогосподарств біженців з України до подолання труднощів, пов'язаних з переселенням. Оскільки конфлікт в Україні все ще триває і ситуація є непередбачуваною, ця оцінка надає короткий огляд потреб і викликів, з якими стикалися ці домогосподарства станом на літо 2024 року (травень-липень).

Результати 2024 року свідчать про важливу тенденцію: майже три чверті домогосподарств повідомили, що мають першочергові потреби, причому житло є найбільш нагальною проблемою для біженців (49%), наступними є продукти харчування (31%) та працевлаштування або засоби до існування (24%).

Це свідчить про зміну порівняно з результатами MSNA 2023 року, де медичні послуги та мовні курси були одними з найпоширеніших потреб разом із працевлаштуванням та забезпеченням підтримки в отриманні засобів до існування.³⁰ Цікаво, що першочергові потреби 2024 року відображають результати 2022 року, коли продовольча допомога, житло та працевлаштування також були трьома головними пріоритетами.

Посилення пріоритетності потреби у житлі, ймовірно, пов'язане зі значними змінами в Законі про притулок, зокрема, щодо житлових субсидій. Крім того, майже 37% домогосподарств не були впевнені щодо тривалості свого перебування в своєму поточному житлі. Зокрема, 13% очікували, що їхнє перебування триватиме до одного місяця, тоді як близько 4% вважали, що для них забезпечені правові гарантії проживання лише на найближчий тиждень. Ці дані підкреслюють невизначеність, з якою стикаються біженці з України в Словаччині через 2,5 роки після початку конфлікту.

Рівень доходів тісно пов'язаний з першочерговими потребами. Значна частка домогосподарств (42%) повідомили, що можуть дозволити собі основні продукти харчування, але мають труднощі з оплатою комунальних послуг, ліків та одягу. Майже п'ята частина домогосподарств або мають труднощі із задоволенням базових потреб, таких як харчування, або взагалі не мають доходу. Як наслідок, 16% дорослих членів домогосподарств повідомили, що обмежують власне споживання їжі, щоб прогодувати маленьких дітей, 14% зменшують кількість щоденних прийомів їжі, а ще 14% позичають продукти харчування або гроші, або покладаються на допомогу інших людей. Аналогічно, в опитуванні MSNA 2023 року деякі домогосподарства також зіткнулися з проблемами у задоволенні основних життєвих потреб. 42% з них вдавалися до негативних або шкідливих стратегій подолання труднощів протягом останнього місяця через брак продуктів харчування або грошей, наприклад, витрачали заощадження, змінювали

житло, продавали майно або зменшували витрати на освіту та охорону здоров'я.

Біженці отримують право на роботу після надання їм тимчасового захисту, і понад дві третини респондентів повідомили, що працюють, тоді як 6% були безробітними. Це значне покращення порівняно з 2023 роком, коли лише половина респондентів активного віку повідомили, що мають роботу. Як і в 2023 році, мовний бар'єр залишається основною перешкодою для працевлаштування, що підкреслює його вирішальну роль у сприянні інтеграції в приймаючій країні.

Дані відображають зростання відвідуваності серед дітей шкільного віку з 68% у 2023 році до 83% у 2024 році. Водночас відсоток дітей, які беруть участь у дистанційному навчанні в Україні, зменшився на 2% – з 45% у 2023 році до 43% у 2024 році. Ця зміна може свідчити про позитивну тенденцію до більшої інклюзивності в системі освіти приймаючої країни. Однак для забезпечення зарахування та відвідування школи дітьми біженців у Словаччині необхідно докласти значних зусиль. Хоча всі діти мають доступ до безкоштовної освіти в країні, освіта наразі не є обов'язковою для дітей біженців, яким надано тимчасовий захист, що призвело до того, що багато батьків вагаються, чи віддавати їх до національних шкіл, і це сильно вплинуло на їхнє зарахування до школи. Міністерство освіти, науки, розвитку та молоді зробило кілька важливих кроків, спрямованих на підтримку зарахування всіх дітей біженців в країні. У жовтні 2024 року парламент Словаччини схвалив ключові законодавчі зміни, які, як очікується, призведуть до запровадження обов'язкової освіти для всіх дітей біженців у 2025 році.

Що стосується потреб у сфері охорони здоров'я, то з 1 вересня 2023 року медичне покриття для осіб, яким надано тимчасовий захист, було розширено з екстреної та невідкладної медичної допомоги до повного доступу до медичних послуг (за винятком санаторно-курортного лікування). Таке розширення медичного покриття значно полегшило становище біженців у цій сфері, проте важлива підтримка все ще необхідна; дані SEIS показують, що 21% респондентів повідомили про неможливість отримати доступ до медичних послуг у разі потреби, порівняно з 24% у 2023 році та 20% у 2022 році. Як і в 2023 році, найпоширенішою перешкодою для доступу до охорони здоров'я була неможливість записатися на прийом до лікаря, на яку вказали 29% респондентів – проблема, яка широко поширена в Словаччині, особливо у разі звернення за допомогою до спеціалістів. Крім того, майже чверть респондентів зазначили, що медичний персонал відмовив їм у допомозі. Про психологічні проблеми, такі як почуття засмучення, депресії або гніву, повідомила п'ята частина членів домогосподарств, що свідчить про зменшення порівняно з 2023 роком.

³⁰ Оцінка MSNA в Словаччині за 2023 рік: [online](#)

Серед опитаних домогосподарств 78% респондентів повідомили, що знають, як отримати доступ до послуг з протидії ГЗН у Словаччині, що на 5% більше, ніж у 2023 році. Як і минулого року, респонденти визначили мовні та культурні бар'єри, а також страх стигматизації як основні проблеми в отриманні доступу до цих послуг.

Гуманітарні організації продовжують підтримувати зусилля уряду в задоволенні потреб біженців і полегшенні доступу до базових послуг. Як і в 2023 році, переважна більшість респондентів висловили задоволеність як наданою допомогою, так і поведінкою працівників гуманітарних організацій, і лише 2% повідомили про незадоволеність. Такі позитивні відгуки можуть бути наслідком постійної співпраці та комунікації між гуманітарними організаціями та біженцями задля кращого розуміння їхніх потреб і нагальних проблем.

Regional Refugee Response
for the Ukraine Situation

СЛОВАЧЧИНА ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА

Підсумковий звіт | Листопад 2024

UNHCR
The UN Refugee Agency

IOM
UN MIGRATION

unicef
for every child

**World Health
Organization**